

Рівненський державний гуманітарний університет
Художньо-педагогічний факультет
Кафедра івент-індустрій, культурології та музеєзнавства

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему:

**КЗ «РІВНЕНСЬКА ОБЛАСНА ФІЛАРМОНІЯ» РІВНЕНСЬКОЇ
ОБЛАСНОЇ РАДИ У СИСТЕМІ КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Виконала: здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня
галузі знань 03 «Гуманітарна наука»
спеціальності 034 «Культурологія»
4 курсу денної форми навчання
Родінчук Олена Володимирівна

Науковий керівник:
доктор культурології, професор,
професор кафедри івент-індустрій,
культурології та музеєзнавства
Виткалов С.В.

Рецензент:

Рівне – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УСТАНОВ КУЛЬТУРИ В ЧАС СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	10
1.1. Сутність основних понять.	10
1.2. Установи культури в умовах війни.....	25
1.3. Загальна характеристика культурної інфраструктури м. Рівне.....	40
РОЗДІЛ 2. КЗ «РІВНЕНСЬКА ОБЛАСНА ФІЛАРМОНІЯ» РІВНЕНСЬКОЇ РАДИ В СИСТЕМІ КУЛЬТУРНОЇ ТВОРЧОСТІ.....	48
2.1. КЗ «Рівненська обласна філармонія» РОР у формуванні та підтримці культурного середовища області.....	47
2.2. «Духовні піснеспіви» як оригінальна музично-освітня форма.	55
2.3. Еволюції ціннісних орієнтацій населення крізь призму організаційно-культурної діяльності філармонії.	67
ВИСНОВКИ	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	77
ДОДАТКИ.....	82

ВСТУП

Актуальність проблеми. Сучасний культурний простір вирізняється безліччю змін як у формах діяльності, так і появі нової генерації митців та організаторів цього простору. Не є виключенням у цьому плані і КЗ «Рівненська обласна філармонія» РОР, що виступає ключовим культурним інститутом, співробітники якого сприяють розвитку мистецтва, музичної освіти та формуванню культурного обличчя області. Відтак, аналіз ролі філармонії у культурному житті дозволить визначити його вплив на формування та підтримку культурних традицій, розвиток талановитих артистів, а також розширення доступу до високоякісної музичної й художньої творчості серед населення. Дослідження спрямоване також на розкриття економічного, соціокультурного та освітнього внеску філармонії в регіональний розвиток.

Незважаючи на невисоку розробленість регіональної проблематики у фаховій літературі, обрана тема має відповідну інформаційну, зокрема й історіографічну, та джерельну базу, на підставі якої можлива реконструкція обраного питання і виявлення ролі об'єкту нашого дослідження в структурі регіональної культурної практики.

Актуальність теми також підкреслюється можливістю розгляду стратегій управління, фінансування та маркетингу в культурній сфері, що вирішується філармонією та її вплив на культурну ідентичність громади. Таке дослідження може послужити підґрунтям для вироблення подальших рекомендацій щодо покращення культурного середовища в регіоні. Зважаючи на вище наведене, інформаційну базу дослідження буде оприлюднено в процесі розкриття теми.

Мета бакалаврської роботи – дослідження особливостей роботи КЗ «Рівненська обласна філармонія» РОР у системі культурної діяльності.

Із мети випливає ряд завдань, що потребують свого почергового вирішення в кваліфікаційній роботі:

- визначити сутність поняття досліджуваної проблеми «суспільна трансформація»;
- здійснити порівняння роботи закладів культури міста упродовж останніх п'яти років;
- висвітлити специфіку діяльності закладів культури в м. Рівне;
- виявити характеристику творчого потенціалу художніх колективів;
- проаналізувати фестивальні заходи «Духовні пісне співи» та їх вплив на організацію дитячих ансамблів;
- оцінити еволюцію ціннісних орієнтацій населення крізь призму організаційно-культурної діяльності філармонії.

Об'єкт дослідження – система культурної діяльності.

Предмет дослідження – особливості Рівненської обласної філармонії у системі культурної діяльності.

Практична значимість роботи виявляється у можливості використання зібраного, опрацьованого і критично осмисленого матеріалу у подальшій розробці питань розвитку культурного життя, для підготовки наукових матеріалів із зазначеної проблематики, а також в системі підготовки фахівців за напрямом 02 «Культура і мистецтво» у мережі різних типів навчальних закладів.

Рівненська обласна філармонія вписується в сучасні державні та галузеві програми культурного розвитку, щоб відповідати наростаючим потребам та викликам суспільства. Зокрема, функціонування філармонії гармонійно вплетене в стратегії культурної політики, що підтримується державою. Державні програми, спрямовані на підтримку мистецтва та культурного спадку, надають фінансову та організаційну базу для забезпечення функціонування філармонії.

Філармонія активно залучається до реалізації національних стратегій у сфері культури, адаптуючи свою діяльність до цілей та завдань, визначених у державних програмах. Вона виступає платформою для впровадження

ініціатив, спрямованих на підвищення культурного рівня населення, розвиток музичної освіти та підтримку талановитих артистів.

Галузеві програми в сфері мистецтва та культури також слугують орієнтирами для діяльності філармонії. Фокус на розвитку та підтримці художніх напрямків, відзначених у галузевих стратегіях, визначає контекст та зміст подій, концертів і проектів, які реалізуються філармонією.

Апробація матеріалів дослідження здійснювалася на практичних заняттях із професійно-орієнтованих дисциплін під час здобуття вищої освіти на спеціальності 034 «Культурологія» в Рівненському державному гуманітарному університеті, а також шляхом участі у звітних, всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема:

Основні положення даного дослідження апробовані під час здобуття вищої освіти на практичних заняттях із професійно-орієнтованих дисциплін на спеціальності 034 «Культурологія», а також на науково-практичних конференціях різних рівнів, зокрема:

- **Родінчук О.** – здобувачка ОС «Бакалавр» спец. 034 «Культурологія» РДГУ – Філармонія в структурі суспільного простору: регіональний варіант. *Українська і світова культура в умовах глобалізації нинішніх викликів та війни: ХІХ між нар. наук.-практ. конф.*, м. Рівне, 16-17 листоп., 2023 р.: програма. Рівне: РДГУ, 2023. С. 35 [40 с.]. https://kulturologiya.rshu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=401:naukovi-zakhody-do-uchasti-v-iakykh-buly-zalucheni-zdobuvachi-kafedry-za-2023-rik&catid=67&Itemid=101

- **Родінчук О.** – здобувачка ОС «Бакалавр» спец. 034 «Культурологія» РДГУ – Сучасні засоби реклами в закладах культури: стан і перспективи застосування. *Світовий культурний простір крізь призму сучасних глобалізацій нинішніх викликів та війни: ХVІІІ між нар. наук.-практ. конф.*, м. Рівне, 17-18 листоп., 2022 р.: програма. Рівне: РДГУ, 2022. С.35 [40 с.]. https://kulturologiya.rshu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id

=400:naukovi-zakhody-do-uchasti-v-iakykh-buly-zalucheni-zdobuvachi-kafedry-za-2022-rik&catid=67&Itemid=101

- **Родінчук О.** – здобувачка ОС «Бакалавр» спеціальності 034 «Культурологія» РДГУ – Установи професіонального мистецтва регіону в системі сучасної культурної діяльності. *Феномен культури постглобалізму: контекст військових конфліктів: IV між нар. наук.-практ. конф.*, 23 листоп., 2023 р. Маріуполь-Київ: програма. Київ, 2023. https://kulturologiya.rshu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=401:naukovi-zakhody-do-uchasti-v-iakykh-buly-zalucheni-zdobuvachi-kafedry-za-2023-rik&catid=67&Itemid=101

- **Родінчук О.В.** – здобувачка ОС «Бакалавр» спеціальності 034 «Культурологія» РДГУ – Менеджмент як форма управління в практиці діяльності регіональних концертних організацій. *Регіональний соціокультурний менеджмент: сучасні виклики і тенденції розвитку: V всеукр. наук.-практ. конф.*, м. Львів, 23.11.2023 р.: Програма. Львів : ЛНАМ, 2023. С. 3 [21 с.]. https://kulturologiya.rshu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=401:naukovi-zakhody-do-uchasti-v-iakykh-buly-zalucheni-zdobuvachi-kafedry-za-2023-rik&catid=67&Itemid=101

- **Родінчук О.В.** – здобувачка в/о I бакалаврського ступеня спец. 034 «Культурологія» РДГУ – *Форми позиціонування Західного Полісся в культурній діяльності: спроба культурологічного аналізу: Трансформаційні процеси соціальної культури в Україні: всеукр. наук.-практ. конф.*, м. Київ, 22-23 берез., 2023 р.: програма. Київ : КНУКіМ, 2023. https://kulturologiya.rshu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=401:naukovi-zakhody-do-uchasti-v-iakykh-buly-zalucheni-zdobuvachi-kafedry-za-2023-rik&catid=67&Itemid=101

- **Родінчук О.В.** – здобувачка ОС «Бакалавр» спец. 034 «Культурологія» РДГУ – Регіональна інфраструктура галузі і її трансформація в умовах війни крізь призму сучасного менеджменту – *Формування сучасної парадигми*

менеджмент-освіти у соціокультурній сфері: VII всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 20-21.03.2024 р.: програма. Київ: КНУКіМ, 2024. С. 6 [11].
https://kulturologiya.rshu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=402:naukovi-zakhody-do-uchasti-v-iakykh-buly-zalucheni-zdobuvachi-kafedry-za-2024-rik&catid=67&Itemid=101

- **Родінчук О.В.** – здобувачка ОС «Бакалавр» спец. 034 «Культурологія» РДГУ – Професіоналізація усіх форм культурної діяльності в регіоні під впливом євро інтеграційних процесів: *Студії з інформаційної науки, соціальних комунікацій та філології в сучасному світі: I Всеукр. наук.-практ. конф.*, м. Маріуполь-Київ, 26 жовтня 2023 р. Київ, 2023. С.13 [24 с.]. https://kulturologiya.rshu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=401:naukovi-zakhody-do-uchasti-v-iakykh-buly-zalucheni-zdobuvachi-kafedry-za-2023-rik&catid=67&Itemid=101

Роднічук О.В. – здобувачка ОС «Бакалавр» спец. 034 «Культурологія» РДГУ – регіональна інфраструктура галузі і її трансформація в умовах війни: *Філософія культурно-мистецької освіти»: III всеукр. наук.-практ. конф.*, 28.03.2024 р., м. Київ: програма. Київ : КНУКіМ, 2024. https://kulturologiya.rshu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=402:naukovi-zakhody-do-uchasti-v-iakykh-buly-zalucheni-zdobuvachi-kafedry-za-2024-rik&catid=67&Itemid=101

- **Роднічук О.В.** – здобувачка ОС «Бакалавр» спец. 034 «Культурологія» РДГУ – Обласна філармонія в системі сучасних інформаційних технологій: *Молоді музикознавці: XXIII між нар. наук.-практ. конф.*, м. Київ, 29-31 берез., 2024 р.: програма. Київ : КМAM ім. Р.М.Глієра, 2024. С.5. https://kulturologiya.rshu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=402:naukovi-zakhody-do-uchasti-v-iakykh-buly-zalucheni-zdobuvachi-kafedry-za-2024-rik&catid=67&Itemid=101

- **Роднічук О.В.** – здобувачка ОС «Бакалавр» спеціальності 034 «Культурологія» РДГУ – Регіональна інфраструктура галузі культури і її взаємодія з європейським духовним простором крізь призму індустрії гостинності. *Звітна наук. конф. РДГУ за 2023 р.*, м. Рівне, 16 трав., 2024 р.: програма. Рівне: РДГУ, 2024. С.49 https://kulturologiya.rshu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=402:naukovi-zakhody-do-uchasti-v-iakykh-buly-zalucheni-zdobuvachi-kafedry-za-2024-rik&catid=67&Itemid=101

- **Роднічук О.В.** – здобувачка ОС «Бакалавр» спец. «034» «Культурологія» – Регіональна інфраструктура галузі культури і форми її взаємодії з європейським духовним простором. *Полілог культур: освітній, філологічний, культурологічний аспекти: між нар. наук.-практ. конф.*, м. Чернігів, 18-19 квіт. 2024 р. – Чернігів : НУ «Чернігівський колегіум ім. Т.Г.Шевченка», 2024. С. 45 https://kulturologiya.rshu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=402:naukovi-zakhody-do-uchasti-v-iakykh-buly-zalucheni-zdobuvachi-kafedry-za-2024-rik&catid=67&Itemid=101

Частина цієї роботи у вигляді завершеного дослідження подавалася для участі у I турі всеукраїнського конкурсу студентських наукових досліджень за напрямом 03 «Гуманітарні науки» спеціальності 034 «Культурологія» (лютий 2024 р.).

Фрагменти бакалаврського дослідження опубліковані у вигляді наукової статті:

- **Роднічук О.В.** Війна і культурна спадщина. *Актуальні питання культурології: альм. наук. т-ва «Афіна»*. Вип. 23. Рівне : РДГУ, 2024. С. (прийнято до друку).

Наукова новизна роботи полягає у:

- з'ясуванні сутності організаційно-культурної діяльності, яка організується в умовах війни у згаданій вище установі;

- виявленні та уточненні сутності низки понять, зокрема таких як «суспільна трансформація», «культурне життя», «культурний простір» та ін.;
- аналізі найбільш помітних культурних ініціатив, організованих останнім часом у цій установі;
- зміні структури установи, на підставі якої й стали можливі наявні трансформації і зміна ставлення до традиційних форм культурної діяльності;
- виявлення провідних тенденцій, найбільш помітних в організаційно-культурній практиці установи.

Основні напрями використаної літератури виявлено і проаналізовано безпосередньо в тексті Розділу I, більш детальний обсяг якого розглянуто вже у бакалаврському дослідженні.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, в матеріалах якого розглянуто всі складові її структури; двох розділів, спрямованих на розкриття заявленого плану; висновків, у яких підсумовується результат проведеного дослідження та списку використаних джерел, 1 додатку.

Загальний обсяг роботи – 85 сторінок, з них основного тексту – 74 с.

Список використаної літератури містить 43 найменування (викладених на 4 сторінках). Робота має й **додатки**, які певною мірою коментують основний текст дослідження.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УСТАНОВ КУЛЬТУРИ В ЧАС СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.

1.1. Сутність основних понять, що використовуються в дослідженні.

Висвітлення будь-якої проблеми передбачає уточнення відповідних термінів, які вживаються у даній роботі, розуміння яких дає відповідний ракурс бачення проблеми. Не є виключенням і це дослідження, частина фахової термінології в якому вживається у загально відомому значенні і окремих роз'яснень не потребує. У той же час окремі терміни мають бути прокоментовані, відповідно до окреслених завдань.

Отже, сутність поняття «суспільна трансформація» полягає в процесі системних змін у суспільстві, що відбуваються внаслідок взаємодії різних факторів, таких як політичні, економічні, соціокультурні, технологічні та інші. Цей процес передбачає перетворення суспільних структур, цінностей, норм, інститутів та поведінки людей з метою досягнення нових цілей або відповіді на змінні умови.

Суспільна трансформація може мати різні спрямування та характеризуватися як позитивними, так і негативними змінами. Вона може спрямовуватися на покращення якості життя та підвищення рівня розвитку суспільства, наприклад, шляхом реформ у галузях освіти, охорони здоров'я, економіки та політики. З іншого боку, суспільна трансформація може викликати виклики та конфлікти, особливо у випадках, коли зміни суперечать існуючим цінностям або інтересам окремих груп [7].

Ключовими аспектами суспільної трансформації є її комплексність, динамічність та багатогранність. Цей процес відображає постійну еволюцію суспільства та постійне адаптування до змінних умов, включаючи глобалізацію, технологічний прогрес, демографічні зміни та інші фактори.

Усвідомлення та вивчення суспільної трансформації є важливим для розвитку наукових та соціальних дисциплін, а також для розробки стратегій

управління та політики, спрямованих на підтримку стійкого та гармонійного розвитку суспільства.

Отримання нової соціальної якості українським суспільством відбувається в рамках соціально-культурної трансформації, що передбачає зміни не лише в економічній сфері, але й в формуванні світоглядних орієнтирів. Цей процес стимульований численними факторами, які визначаються змінами в соціумі і виступають як закономірні аспекти самого процесу трансформації [8]. Аналіз та дослідження таких закономірностей сприятиме встановленню стійкого світоглядного поля для українського суспільства, а вивільнена соціальна енергія знайде своє вираження у виробничому середовищі.

Останніми роками вивчення поняття соціальної трансформації набуло широкого наукового розгляду. Вчені розглядали загальні риси процесу трансформації та проводили аналіз емпіричних даних, охоплюючи пострадянські держави і країни Західної Європи.

Термін «трансформація» відображає специфічний момент у розвитку об'єкта, характеризуючи перехід від накопичення нових ознак до руйнування старих засад і формування якісно нового стану [9].

Соціальна трансформація визначає період становлення нових соціальних форм, закріплення нових принципів соціального устрою та виникнення нових соціальних інститутів. Термін «соціальна трансформація» відображає перехід у розвитку суспільства, коли формування та закріплення нових соціальних принципів співіснують з існуючими соціальними формами

Соціальна трансформація виникає внаслідок соціальних потрясінь, революцій, реформаторської діяльності історичних постатей та активності різних соціальних спільнот. Для суспільства період будь-яких трансформацій характеризується перервністю, відхиленням та руйнуванням існуючої соціальної традиції [8].

Потрібно також підкреслити, що трансформація не завжди є прямолінійною, і її розвиток може відбуватися у будь-якому напрямі,

включаючи як прогрес, так і регрес. І, відповідно, це позначається на результаті.

У сучасній теорії культури одним із найскладніших її аспектів є проблема розвитку культури. У наявних теоретичних побудовах ця проблема вирішується у формі різних інтерпретацій, де в основному йдеться про розвиток культури як абстракції, що не має відношення до соціального простору та історичного часу. Певна особливість проявляється тут при використанні ілюстративного матеріалу з певних цивілізацій

Створення моделі розвитку місцевої культури, у даному випадку, регіональної, як певного соціально-економічного та політичного організму, має як теоретичне, так і практичне значення. Необхідно визначитися з причинами зміни та розвитку культури соціуму (соціального організму), у взаємозв'язку в цьому процесі культури з іншими сферами існування людини.

Потрібно виявити зміст цих процесів у короткий історичний період часу, тобто в період соціальних трансформацій. У існуючій літературі, як правило, не лише не ставиться така проблема, але нерідко вказується на те, що розвиток культури можна розглядати лише великими історичними періодами. Однак не можна заперечувати, що історичні епохи складаються з окремих років і десятиліть, і, ймовірно, є не лише необхідність, але й можливість визначення логіки розвитку культури в короткі історичні періоди. Особливо це потрібно, коли йдеться про періоди соціальних трансформацій. Усі дослідники одноголосно відзначають здатність культури до змін [9].

П. Сорокін зауважував, що культурі «... властиво змінюватися для збереження власного існування та функціонування. Швидко або повільно система повинна зазнати трансформації. Причини культурних трансформацій розглядаються та визначаються по-різному, вони виводяться як з середовища, в якому існує культура, так і з її внутрішніх особливостей. Наприклад, А.Л. Кребер вказує на причини розвитку культури у реагуванні її на зміни навколишнього середовища. Інший погляд представляє Л.А. Уайт,

який бачить у зміні технології виробництва головну роль у процесі трансформації культури. Стан динаміки є не лише природним, але й необхідним для культури. Імпульси, які викликають зміни культури, насамперед, йдуть з неї самої. Причина цього полягає в притаманній людській діяльності свободі, у прагненні до подолання стереотипного у матеріальній та духовній сферах.

Таке прагнення існує у різноманітній діяльності, на основі якої існує та чи інша спільнота. Ці процеси відбуваються як у періоди «нормального» розвитку соціального організму, так і у періоди нестабільного, хаотичного існування та самоорганізації на основі нових принципів. У такі періоди час виявляється стиснутим вдвічі або більшою кількістю подій, які змінюють парадигму існування соціального організму. Вони стають видимими, усвідомлюваними та цілком доцільними для соціальних суб'єктів, які складають спільноту. Видимо, не варто встановлювати жорстку дихотомію матеріального та ідеального у пошуках первинних причин культурних нововведень.

Матеріальна і духовна форма активності передбачають один одного і взаємно стимулюють. Протягом історії в рамках окремих культур їх співвідношення і відповідно їх ролі різняться. З урахуванням зовнішніх факторів, зміна культури є реакцією на певні подразники, що виходять із середовища, такі як зміни природних умов, контакти з іншими народами і інше. Слід зазначити, що одні з найбільш суттєвих впливів мають перетворення соціальних відносин на культуру.

Проте говорити про «зовнішність» цього фактора треба умовно, пам'ятаючи про взаємозалежність між культурними та соціальними явищами і про вплив, який культура має на суспільні відносини. Зміна соціального середовища викликає потребу у пристосуванні системи культури як цілого до цих змін. Проте зовнішнє впливове середовище рідко буває однаковим для всіх її складових [10].

Деякі частини цілого більш чутливі до змін у середовищі, інші реагують на них через складний ланцюг посередництва. З іншого боку, варто пам'ятати, що система культури і система соціальних відносин, у свою чергу, включені в систему соціокультурного буття людини. І ступінь системності або хаотичності і послідовності еволюції соціокультурної реальності визначають міру синхронності і паралельності змін у її підсистемах. ці положення є характерними для розвитку культури як такої. Порівнюючи ці положення з культурою соціального організму в запропонованому вище розумінні змісту та структури, вони зазнають певних змін.

Культура конкретного суспільства розглядається як надскладна, організована, динамічна та органічна система, що володіє гнучкою, рухомою структурою та здатністю пристосовуватися до змін у середовищі, маючи, окрім загальних характерних для культури рис, також особливі характеристики. Модель аналізу стану культури в періоди трансформації базується на методі логічного розділення історичного часу існування культури, виділення трьох модальностей часу: сьогодення, минулого і майбутнього. При цьому у ролі сьогодення культури буде її існування в період трансформації. Минуле – це стан культури в пору її «спокійного і рівномірного» існування, до трансформаційних процесів. Майбутнє – це культура нового типу, посттрансформаційна культура [10], яка, однак, також матиме власну структуру і ціннісний ряд.

Порівняння та зіставлення різних станів культури може бути основою отримання необхідних результатів. На нашу думку, продуктивним буде порівняння стану «минулого» та «майбутнього», де отримані результати нададуть уявлення про стан в період революції процеси. Така процедура може стати основою створення теоретичних, а водночас конкретних уявлень про стан та динаміку культури соціального організму в період соціально-політичної трансформації. У періоди трансформації, революцій мирний хід культурного життя порушується, а іноді й припиняється зовсім, щоб у новий мирний період принести нові плоди. Саме в мирні періоди свого розвитку

народи, мовби компенсують застійний характер свого соціально-економічного життя підйомом творів культурного духа. У періоди революційних потрясінь ситуація в духовному виробництві різко змінюється, стимулюючи розвиток одних і гальмуючих розвиток інших сфер [28].

Тим часом революція в духовній культурі суспільства часто утворює якби пролог до революції політичної, тобто те, що відбувається в реальному житті в роки революції, повторює революцію в духовній сфері, яка відбулася з тимчасовим відставанням. Якщо розуміти під культурою лише духовне виробництво, період революції – це час втілення в життя, у повсякденну практику ідей, образів, створених в рамках духовного виробництва. При прийнятті цієї тези можна стверджувати про процес легітимації ідей та образів шляхом їх впровадження у практичне життя як зміст динаміки культури.

Соціальні трансформації при якісній зміні соціального організму відбуваються у формі революції. Слово «революція» має первісне значення перевороту або повороту і включає в себе елементи раціональності, усвідомленості та спрямованості на результат. Такі революції відбуваються у новий і найновіший час.

Соціальна революція – це процес помірною та спрямованого трансформування суспільства, який відбувається у формі трансформації перш за все політичних структур [11]. Революція, як правило, відбувається упродовж відносно короткого періоду історії, вимірюваного місяцями або роками, але в межах життєдіяльності одного покоління.

Про трансформацію способу діяльності спільноти під час революції можна говорити за змінами в духовності суспільства. Трансформації культури відображаються у виникненні інших символів та приписів поведінки, тобто ціннісного ряду. Ці зміни призводять до появи нового значення та самосвідомості суспільства, на підставі якого й формується новий його напрям.

У таких стадіях розвитку суспільства відбуваються зміни в ментальності народу, етнічних ознаках. Зміст у культурі визначається процесами відкидання використовуваних способів діяльності та ціннісних парадигм, а також формуванням нового образу існування та активності суспільства. В першу чергу змінюються політичні норми та вимоги, з'являються структури самоврядування. Паралельно усуваються традиційні інститути та норми управління суспільством.

Розвиток культури, з точки зору властивостей, що визначають якісні її характеристики, відбувається як відповідна зміна, що впливає на субстанціональні елементи. Виникнення іншого змісту і форми культури означає виникнення нової парадигми існування суспільства.

При такому тлумаченні характеру змін культури можливе введення категорії в теорію культури, яка виражає процеси трансформації окремого суспільства як цілісної системи [9].

Згідно з наявними твердженнями про сутність культури, які можна розглядати як сформований спосіб діяльності суспільства, є підстави говорити про період революційних трансформацій, як про час зміни такого способу діяльності.

До цього процесу можна включити в систему культурологічних категорій поняття, що відображає такі процеси. У ролі такої категорії може бути поняття «культура існування суспільства» [29]. Його усвідомлення надзвичайно важливе, адже це поняття дозволяє тлумачити культуру окремого соціуму як певну систему, що виражає суб'єктність суспільства. Використання такого поняття дозволяє визначити необхідні критерії трансформації культури окремого суспільства.

Прийнято вважати, що процес трансформації є характерним для будь-якого суспільства і торкається він також будь-яких сфер. Спробуємо це продемонструвати візуально, відтворивши його у графічній схемі (рис. 1.1).

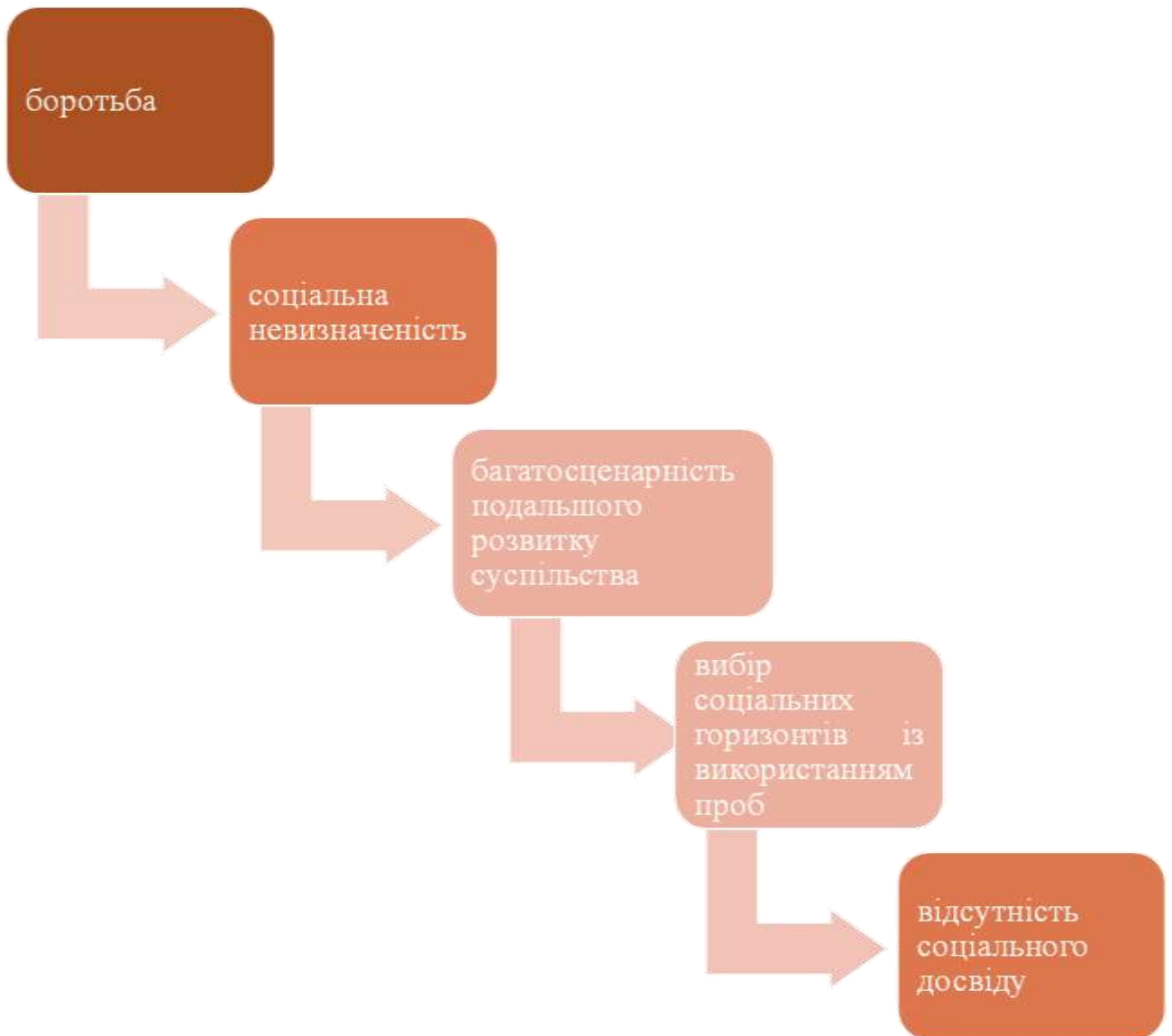

Рис. 1.1. Ознаки періоду соціальної трансформації [20].

У певному відношенні поняття «трансформація» суспільства є синонімом для «перехідного періоду» розвитку суспільства, але більше за обсягом, ніж поняття «модернізація суспільства». Останнє передбачає «осучаснення» традиційних соціально-економічних і духовних структур суспільства або його оновлення з урахуванням нових засад та вимог [4].

Трансформація суспільства, на відміну від модернізації, передбачає якісні зміни у соціумі в цілому (рис. 1.2)

- 1) радикальну зміну принципів соціального устрою у всіх сферах життя суспільства;
- 2) руйнування (повне чи часткове) старих соціальних інститутів;
- 3) виникнення соціальних ніш, що не контролюються державою (в економіці, в ідеологічних процесах, в соціальній та політичній сферах життя суспільства);
- 4) злам ідеологічних традицій, розмивання моральних норм, правовий нігілізм, заперечення необхідності державної релігії чи політичної ідеології, соціального міфу
- 5) кризу всіх сфер функціонування суспільства як результат нігілізму у ставленні до попереднього соціального досвіду перетворення суспільства;
- 6) соціальну неефективність перетворювальної енергії соціальних об'єктів, ірраціональність соціальних процесів, особливо на початкових етапах трансформації суспільства;
- 7) актуалізацію ідей націоналізму, сепаратизму, сектантство;
- 8) свобода тут розглядається як фундамент суспільства, що формується.

Рис. 1.2. Ознаки соціальної трансформації [19, с. 188].

Трансформація суспільства на початкових етапах супроводжується вираженою деструктивною функцією щодо попереднього соціального порядку, не має чітко визначених контурів майбутнього і виходить із певного соціального ідеалу. Цей процес є складною, стихійною та неоднозначною еволюцією різних аспектів людської культури, включаючи способи буття, стилі життя, діяльність і мислення. Основним керівником цієї трансформації є людина, яка виступає як творець і носій культури [9].

Людський світогляд виступає ключовою складовою соціокультурної трансформації, що визначає спосіб самовизначення особи в світі. Світогляд формує уявлення про світ, позицію відносно важливих життєвих аспектів і визначає як теоретичні, так і практичні позиції, що впливають на цілі, ідеали і сенс життєдіяльності. Спосіб соціальної активності людини також залежить від її світоглядних переконань.

Суспільство трансформується через соціальне конструювання з метою пристосування соціальних форм до потреб людини. Важливо відзначити, що ідея підпорядкування всіх дій людини одній наперед визначеній меті чи ідеалу відкидається, і трансформація суспільства відбувається відповідно до змін у світоглядних орієнтирах особистості, які обумовлені впливом реальних соціальних факторів, таких як економіка, політика і ідеологія [9].

Трансформація суспільства може бути важливим і непередбачуваним процесом, особливо з погляду того, хто аналізує її з інтерпретаторської позиції сьогодення [28, с. 189]. Утім результат завжди є відчутним.

Суспільна практика часто не повністю відповідає соціальній теорії чи висунутому ідеалу. Розгляд «втілення в життя» соціальних ідеалів свідчить про те, що трансформація суспільства виявляється відносно незалежною від запропонованих проектів перебудови. Соціальний ідеал, який відображає суперечливість між існуючим і бажаним, на жаль, часто не містить конкретного механізму для його реалізації. Це стає важливим аспектом в аналізі трансформаційної діяльності соціального суб'єкта і взаємодії «мета – засіб» (рис. 1.3).

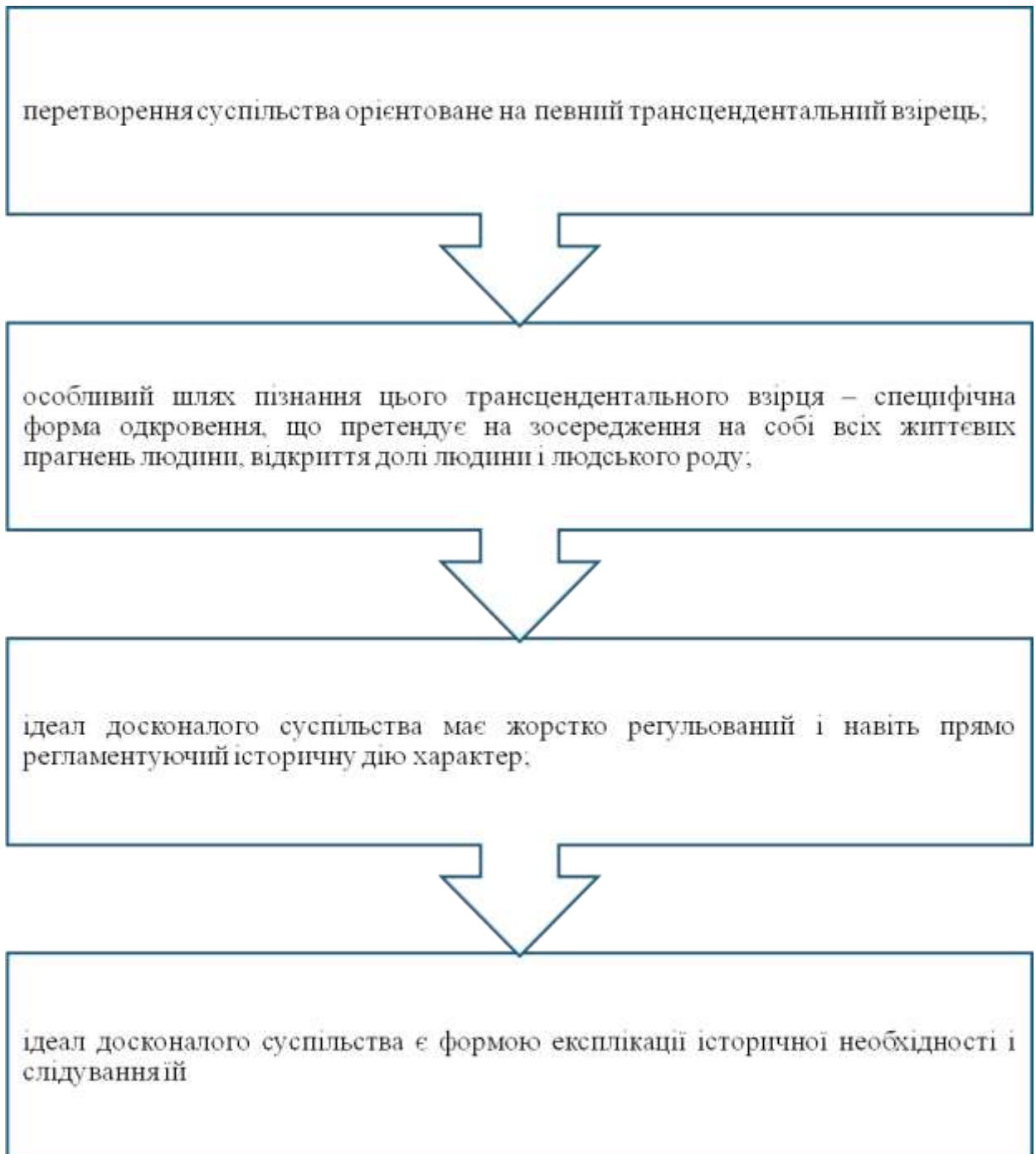

Рис. 1.3. Характеристики соціального ідеалу (за В.В. Шамраєм) [33].

Процес трансформації (видозмін) у пострадянському просторі спрямований на перехід до техногенної цивілізації, із частим відсиланням до «західної цивілізації», що виникла в Європі ще на початку капіталістичного розвитку. Впровадження системи світоглядних орієнтацій, яка процвітає в розвинених країнах західної цивілізації, зіштовхується із неприйняттям та

відторгненням її у пострадянських країнах (рис. 1.4), виходячи з рixних принципів організації політичної системи.

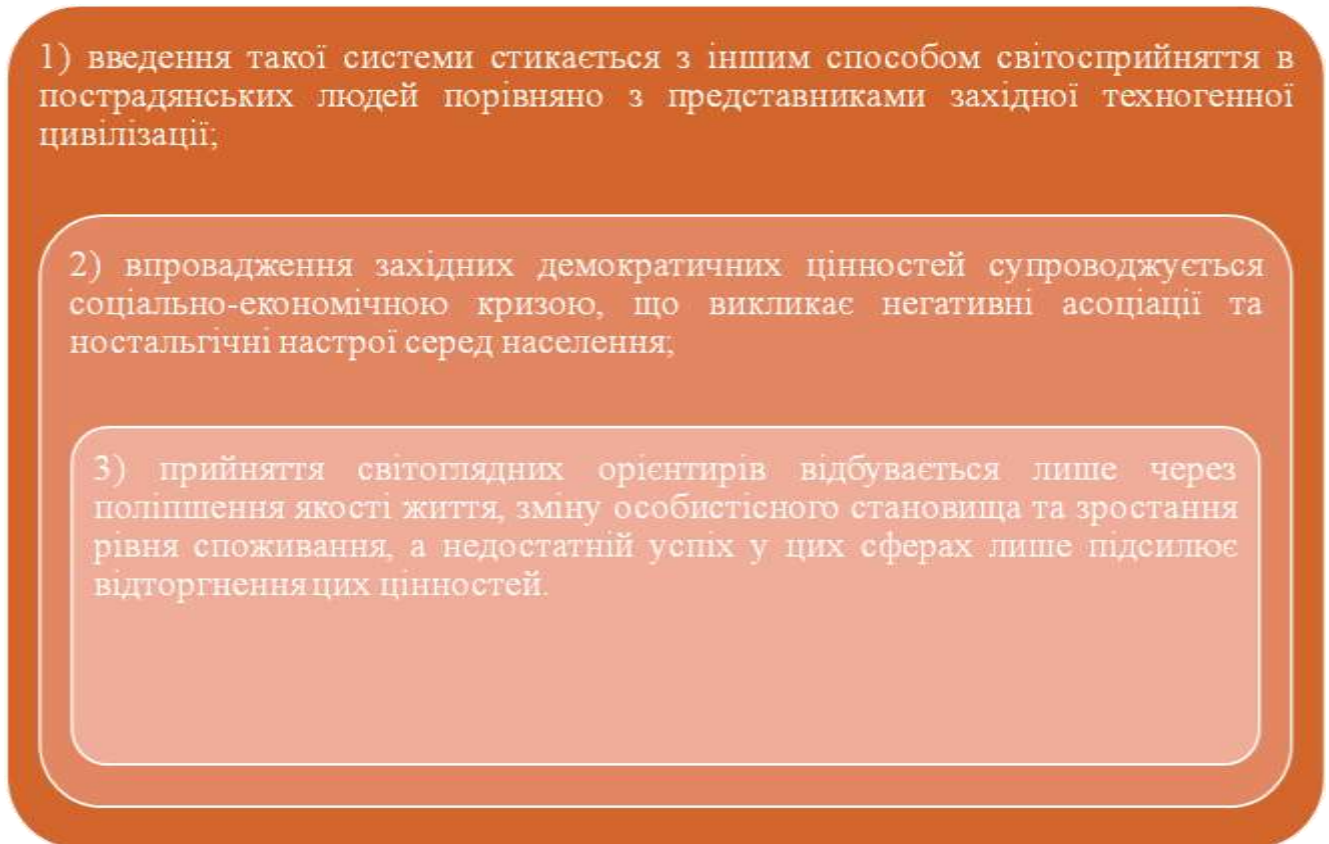

Рис. 1.4. Причини неприйняття системи світоглядних орієнтацій [8].

Така трансформація свідчить про те, що народи та країни, які тривалий час розвивалися в інших цивілізаційних умовах, можуть адекватно сприймати лише цінності більш розвинутих з техніко-економічного погляду країн. Будь-яка спроба імпортувати систему зовнішніх світоглядних орієнтацій зустрічає значний опір у цьому соціумі [1, с. 249].

Нехай навіть існують безсумнівні досягнення та блага технологічної цивілізації, проте важливо розуміти, що у період соціальних змін в пострадянських країнах ця цивілізація не може виступати як соціальний ідеал. У цьому контексті виникає потреба в конструктивному пошуку нових соціальних цінностей, зокрема з урахуванням специфіки різних регіонів. Ці нові цінності повинні уникати уніформізму, культурного відчуження від світу та сліпого наслідування західній моделі. Очевидно, що необхідно знайти свою цивілізаційну «нішу», яка враховуватиме особливості тих

суспільств, які, зберігаючи важливі риси традиційності, рухаються по шляху посттехногенного розвитку.

Існують дві екстремальні інтерпретації соціальної трансформації в пострадянському соціумі: одна пов'язана з тотожністю процесів трансформації з модернізацією та західнізацією, уподібненням західному еталону, а інша – з абсолютизацією плюралізму цивілізацій до заперечення загальнолюдських цінностей та перспектив [4, с. 25].

Передбачувані та спостережені процеси соціальної трансформації в пострадянському соціумі зазвичай сприймаються та інтерпретуються за двома екстремальними підходами. Перший підхід, який сприймається як тотожність трансформаційних процесів з модернізацією та західнізацією, характеризується уподібненням пострадянського соціуму західному еталону. Ця інтерпретація часто підкреслює значення впровадження заходів, спрямованих на адаптацію до західних стандартів економічного та політичного устрою, а також на прийняття західних культурних цінностей та норм. Зокрема, цей підхід акцентує на важливості розвитку ринкової економіки, демократії та громадянського суспільства, а також на впровадженні правових інститутів, характерних для західних держав.

Другий підхід до інтерпретації соціальної трансформації в пострадянському соціумі зосереджується на абсолютизації плюралізму цивілізацій і відкиданні загальнолюдських цінностей та перспектив. Ця інтерпретація підкреслює різноманітність культур, цінностей та ідентичностей, що характеризують різні соціальні групи та етнічні спільноти. Вона наголошує на необхідності розуміння та поваги до культурної різноманітності, визнаючи право кожної культури на самовизначення та самовираження.

Обидва ці підходи мають свої переваги та обмеження. Перший підхід акцентує на імпорті та адаптації західних моделей розвитку, що може викликати реакцію відчуження та опору серед тих, хто вважає, що це порушує їхні культурні традиції та ідентичність. Другий підхід, хоча й визнає

різноманітність культур, може призвести до розподілу та конфліктів у суспільстві, які базуються на культурних різницях та інтересах. Таким чином, розуміння та балансування між цими підходами може виявитися важливим для сприяння стабільності та розвитку

У цьому контексті велике значення має розробка національної програми трансформації українського суспільства, яка включає систему цілей, показників та механізмів реалізації в різних сферах суспільного життя.

Соціальна трансформація є багатовимірним явищем, охоплюючи кілька фундаментальних аспектів, які взаємодіють між собою [4, с. 26]. Серед цих аспектів виділяється культурний вимір, який включає способи та результати людської діяльності, роль індивіда в суспільстві, структуру влади, принципи соціальної організації та форми комунікації. Хоча можна згодитися, що культурно-історичні структури стають рівноправними порівняно з домінуючими соціально-економічними структурами, політичний фактор, орієнтації та активність політичної еліти й контреліти відіграють особливу роль у цьому процесі.

Специфіка соціальної трансформації виявляється у виступі проти впливу світогляду держави. Однак історія показує, що це може вести до встановлення нової форми світоглядного тиску, який спрямований проти цього опору і стає результатом соціальної енергії [4, с. 26]. Переосмислення світоглядної орієнтації пов'язане з пізнанням, що сучасне людське існування є неповноцінним і незадовільним через неістинність його духовних засад. Зазначено, що теперішнє може бути радикально трансформоване завдяки новій світоглядній орієнтації (системі) та новим принципам організації та регулювання соціуму.

У розвитку світоглядних орієнтацій можна виявити тенденцію до духовного визволення людини від жорсткої регламентації її життєдіяльності, яку насамперед накладала спільнота. Ця тенденція дозволила індивідуалізму проявити себе, звільнивши людину від стереотипності і одноманітності її життєвого шляху.

Як описує в своєму дослідженні цей процес Бойко А.І., коли Україна вступила на шлях незалежності, країна лише узагальнила загальні напрями свого руху, і навіть менше – як це робити, оскільки «не були визначені світоглядні засади суспільного розвитку» [4, с. 26].

Процес трансформації суспільства повинен базуватись на загальних теоретичних та методологічних засадах, важливою складовою яких є світоглядний аспект. Цей аспект визначає стратегічні цілі, цінності та засоби соціальної трансформації, враховуючи можливі коригування або зміни у стратегії та програмі реалізації у випадку необхідності.

Отже, соціальна трансформація призводить до зміни теоретичних основ світоглядної орієнтації, що проявляється у наступному: кризі наукового обґрунтування та розповсюдженні позанаукового обґрунтування світоглядних орієнтацій; відновленні релігійного обґрунтування світоглядних орієнтацій; опорі дезорієнтованої особистості на зміни в соціумі; синкретизмі обґрунтування світоглядної орієнтації особистості.

Таким чином, майбутні дослідження можуть акцентувати увагу на науковому обґрунтуванні та впровадженні факторів, які мають важливе значення у виборі світоглядних орієнтацій особистістю, проживаючою в пострадянському просторі.

На нашу думку, сутність поняття «суспільна трансформація» відображає глибинні та значущі зміни, що відбуваються у суспільстві внаслідок впливу різноманітних факторів, включаючи соціальні, економічні, політичні та культурні аспекти. Це поняття охоплює процеси перетворення у структурі, ідеології, цінностях, способах життя та взаємодії між суспільними групами. Суспільна трансформація може виникати як результат революційних подій, економічного зростання, політичних змін або культурних революцій.

Центральною ідеєю суспільної трансформації є поступове чи раптове переформування суспільства з метою вдосконалення його функціонування, задоволення потреб та вирішення внутрішніх конфліктів. Вона відображає

динамічний характер суспільства і його здатність адаптуватися до нових умов і викликів. Суспільна трансформація може мати як позитивні, так і негативні наслідки для суспільства, залежно від спрямованості та результатів змін.

Дослідження суспільної трансформації вимагає інтердисциплінарного підходу, що охоплює елементи соціології, економіки, політичних наук, культурології та інших галузей. Це дозволяє зрозуміти складні взаємозв'язки та вплив різних чинників на процеси суспільної зміни. Спробуємо це проаналізувати на наступному історичному періоді розвитку країни.

1.2. Заклади і установи культури в умовах війни.

Суспільні катаклізми справляють визначальний вплив на розвиток суспільства. Введення воєнного стану в Україні у лютому 2022 року мало також помітний вплив на всі сфери життя держави та суспільства, включаючи охорону культурної спадщини. Російське вторгнення призвело до серйозних пошкоджень і знищень культурних закладів та об'єктів спадщини. За оцінками, станом на кінець березня 2023 року було зафіксовано як мінімум 580 пошкоджених або зруйнованих об'єктів культурної спадщини, а також постраждали понад 1373 об'єкти культурної інфраструктури. Російські війська продовжують пограбування українських музеїв, архівів та інших культурних закладів, що призводить до невідомних втрат матеріальної спадщини. Наприклад, лише в Херсоні викрадено майже 23.217 предметів та 37 інвентарних книг з обласного краєзнавчого музею [39], тобто створивши складні умови навіть для усвідомлення втраченого.

Ці руйнування та втрати призвели до значних збитків для культурної спадщини та культурних об'єктів України, оцінюються близько 2,6 мільярдів доларів США. Крім того, сектори культури, туризму, спорту та розваг втратили понад 15,1 мільярдів доларів США доходу з моменту вторгнення. Збереження культурної спадщини в умовах війни є одним із важливих завдань для держави, оскільки вона є ключовим фактором формування

української ідентичності. Відповідно до Конституції України, держава зобов'язана забезпечувати збереження історичних пам'яток та культурних цінностей й вживати заходів для повернення культурних цінностей народу, які є за межами країни.

У керівних актах, що регулюють відносини у сфері охорони культурної спадщини в Україні, таких як закони України «Про охорону культурної спадщини», «Про культуру», «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей», чітко визначено значущість культурної спадщини як основи національної культури. Ставлення до історії та культури, а також збереження та раціональне використання об'єктів культурної спадщини має значний вплив на міжнародний імідж України [12], позаяк у ньому відтворено провідні напрями культурної політики держави.

Умови воєнного стану вимагають особливого підходу до державного управління у сфері охорони культурної спадщини, що потребує проведення наукових досліджень для розробки ефективних пропозицій щодо пріоритетів управління культурою під час протистояння агресії.

Культурна спадщина відіграє важливу роль у збагаченні духовного світу людини. Проте, існує значна проблема між цінністю спадщини та її реальним використанням через недоліки у системі державного управління, освітній та виховний процесі, а також в інфраструктурі культури. Необхідно створити умови для належного формування гідних спадкоємців великої культурної спадщини – вільних та відповідальних громадян [26, с. 6].

Після початку російської агресії на території України спостерігається масове знищення та вивезення культурних цінностей російськими окупантами, що порівнюється за масштабами з діями нацистської Німеччини та нищенням цінностей Ісламською державою. Висловлюється серйозне занепокоєння українських вчених щодо «культурної катастрофи», а Джеймс Куно, генеральний директор J. Paul Getty Trust, осуджує культурні злочини, скоєні в Україні та продовжують відбуватися надалі [25, с. 37].

Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) висловила свою глибоку турботу щодо ситуації в Україні та вимагає негайного припинення атак на цивільні об'єкти з боку російського агресора. Вона також активно працює над позначенням ключових історичних об'єктів країни емблемою Гаазької конвенції 1954 року, що вважається міжнародним символом охорони культурної спадщини під час збройних конфліктів.

Крім того, ЮНЕСКО співпрацює з директорами українських музеїв для координації зусиль збереження колекцій та моніторингу пошкоджень культурних об'єктів за допомогою супутникових знімків.

Після бомбардування Меморіального центру Голокосту «Бабин Яр» у Києві, Центр Симона Візенталя закликав ЮНЕСКО прийняти негайні заходи для захисту всіх релігійних та культурних об'єктів в Україні.

У березні 2022 року Міністерство культури та інформаційної політики України розпочало збір інформації щодо руйнування об'єктів культурної спадщини та закликала не розповсюджувати її з метою захисту культурних цінностей та місце перебування або переміщення музейних колекцій під час російської агресії. У квітні того ж року Український культурний фонд запустив інтерактивну «Мапу культурних втрат» по всій території України.

За останній період в Україні стало очевидним масове пошкодження та руйнування об'єктів культурної спадщини, що відображається у звітах та дослідженнях. Спостерігається збільшення епізодів знищення релігійних споруд, мистецьких осередків, меморіальних пам'ятників, бібліотек, музеїв та заповідників, яке становить значний виклик для збереження культурної спадщини. Реєстрація злочинів проти культурної спадщини показує важливість реагування та захисту культурних цінностей на рівні регіонів.

Незважаючи на намагання захистити об'єкти культурної спадщини, низка важливих історичних місць та культурних цінностей піддалися вандалізму та пограбуванню. Відомі приклади включають знищення релігійних споруд, церков та музеїв, а також розграбування приватних

колекцій. Ці події становлять лише частину загального обсягу злочинів проти культурної спадщини, що потребують негайних заходів для захисту та відновлення [26].

Одним із способів втручання в цю ситуацію стало започаткування міжнародного проєкту «Врятувати українську культурну спадщину онлайн» (SUCHO), спрямованого на архівацію онлайн-культурних цінностей та залучає значну кількість фахівців із різних галузей. Цей проєкт свідчить про зростаючу свідомість та активну реакцію громадянського суспільства на виклики збереження культурної спадщини в умовах кризи [36].

Унаслідок бомбардувань у регіоні Житомирської області виявилися серйозно пошкоджені дві важливі бібліотеки: обласна універсальна наукова бібліотека імені Олеся Ольжича та Макарівська публічна бібліотека Київської області, яка мала значний історичний та культурний зв'язок із будівлею, що датується початком ХХ століття. Крім того, в селищі Підгайне була повністю знищена бібліотека.

У місті Харків унаслідок бомбардувань пошкоджені кілька видатних бібліотек, які мають значний історичний та культурний значок для регіону. Це включає Центральну наукову бібліотеку університету імені В. Н. Каразіна, засновану у 1804 році, державну наукову бібліотеку імені В. Короленка, розташовану у будівлі, побудованій у 1901 році, а також Центральну бібліотеку імені В. Маяковського та інші бібліотеки району. Крім того, була зафіксована пожежа в бібліотеці Барвінківської громади [40]. Усі ці речі призвели й до непоправних втрат у фондах. Нагадаю, що руйнування Харкова продовжуються й нині і їх результати ще страшніші.

Ці події свідчать про серйозні втрати в культурній сфері регіону та підкреслюють необхідність негайних заходів для відновлення та захисту культурних цінностей, які є важливим елементом національної та регіональної ідентичності.

Унаслідок воєнних дій та ворожого обстрілу зазнали значних руйнувань та пошкоджень бібліотеки та музеї різних регіонів України. Серед

них бібліотеки сіл Олександрівка та Станіслав на Херсонщині, а також центральна міська бібліотека ім. М. Коцюбинського та інші культурні установи у Чернігові. Також серйозні пошкодження зазнали будівлі музеїв, які зберігали важливі артефакти та колекції, що мали велике історичне і культурне значення для регіону [40]. Потрібно відзначити, що заходи, прийняті ЮНЕСКО чи іншими аналогічними структурами, в Україні результату фактично не мали.

Напади та обстріли призвели до знищення та пошкодження цінних експонатів та артефактів, які відображали багату історію та культурну спадщину України. На жаль, у результаті цих подій багато цінних речей, які були невідшкодовані, зазнали непоправної втрати, що викликає серйозне занепокоєння щодо збереження культурного надбання країни в умовах воєнного конфлікту [26].

Вищезгадані події ставлять під загрозу культурну спадщину України та її можливість передавати цінні знання та історичний досвід наступним поколінням. Руйнування культурних об'єктів та пошкодження музейних колекцій є великим викликом для українського суспільства та потребує негайних заходів для відновлення та збереження цінностей культури та історії країни.

На території України сталися серйозні пошкодження та руйнування численних культурних та релігійних об'єктів через воєнні події. Серед постраждалих музейних закладів варто відзначити Військово-історичний музей у Чернігові та Національний музей-заповідник «Битва за Київ у 1943 р.» у Київській області. Також були знищені художній музей ім. А. Куїнджі та краєзнавчий музей у Маріуполі, а також Музей ретрокомп'ютерів, що мав у своєму збереженні значну кількість комп'ютерної техніки від 1950-х до початку 2000-х років.

Значні збитки також понесли релігійні об'єкти, зокрема три дерев'яні церкви XIX століття, що знаходилися під опікою Української Православної Церкви так званого Московського патріархату. У Донецькій області

страждали Святогірська лавра та численні церкви, включаючи Георгіївський скит, Богородичний скит та Всіхсвятський скит [40].

Унаслідок конфлікту на території України дістали пошкодження та руйнування релігійні об'єкти у різних регіонах країни. Наприклад, у селі Мостище на Київщині зазнав зруйнування храм пророка Іллі та апостола Андрія Первозванного, тоді як у Луганській області частково постраждав Свято-Христо-Різдвяний кафедральний собор у Сєверодонецьку. Також пошкодження виявлені у Харкові, де постраждали будівля курії Харківсько-Запорізької дієцезії Римо-Католицької церкви та декілька церковних споруд УПЦ МП, серед яких Успенський собор, Антоніївський храм та церква Жон Мироносиць.

Крім того, зазнали пошкоджень інші релігійні об'єкти, серед яких синагога, церкви та монастирі у різних містах та селах України. Не менш значні збитки зазнали меморіальні споруди та місця поховань, серед яких пам'ятники та меморіали, що стали об'єктом наруги та знищення, що створює суттєву загрозу для культурної спадщини країни [40].

Зруйновано меморіальні об'єкти, що відображають важливі історичні та культурні події України, а також вшановують пам'ять видатних особистостей та загиблих у різні періоди історії країни. Серед них – пам'ятник видатному оперному співаку, учаснику бойових дій та Революції гідності В. Сліпаку, що став символом національної гордості. Крім того, пошкоджено історичні пам'ятки, які мають важливе культурне значення, такі як колишня контора прилеглого цвинтаря та братські могили з пам'ятниками загиблим у різні періоди історії.

Ці напади на культурні об'єкти не лише призводять до матеріальних збитків, але й порушують колективну пам'ять та ідентичність нації, що є неприпустимим у контексті збереження історичної та культурної спадщини. Зокрема, атаки на пам'ятники загиблим у Другій світовій війні, учасникам Антитерористичної операції та інші об'єкти пам'яті підривають зусилля суспільства у відновленні та збереженні історичних пам'яток.

Напади на кладовища та пам'ятники також викликають занепокоєння щодо безпеки культурних об'єктів та захисту їхньої цінності. Вони свідчать про серйозні виклики, з якими зіткнулася Україна в контексті збереження своєї культурної спадщини в умовах воєнного конфлікту та внутрішньої нестабільності [26].

У результаті воєнних дій, як уже неодноразово зазначалося, багато об'єктів культурної спадщини в Україні зазнали руйнувань та пошкоджень. Наприклад, в Києві мала опера на Лук'янівці та драматичний театр у Маріуполі стали об'єктами руйнування. У Лисичанську згоріли дві будівлі кінця XIX століття, які є частиною «бельгійської» спадщини міста.

У Харкові зазнали пошкоджень понад 30 об'єктів культурної спадщини, включаючи будівлі дореволюційного періоду та об'єкти радянської епохи. До цього належать будівлі Харківської обласної державної адміністрації, обласного управління поліції, театр опери та балету, а також інші споруди.

У Чернігові також зафіксовано низку злочинів проти культурної спадщини, включаючи пошкодження колишнього будинку окружного суду та колишнього кінотеатру ім. Щорса. Ці події призвели до значних втрат у сфері культурної спадщини та створили загрозу для збереження історичних об'єктів. У той же час вони активізували необхідність використання інформаційних технологій, переведення значного масиву культурної спадщини у цифровий формат, який надасть хоча б таким чином їх зберегти у суспільній свідомості.

І в цьому плані заклади культури відіграють ключову роль у формуванні сучасного суспільства та впливають на його трансформацію в різних аспектах. Функціонування цих закладів визначається рядом функцій, які вони виконують у суспільстві.

Однією з основних їх функцій є освітня діяльність – провідний напрям, що залишається на поверхні у будь-якій системі людиноцентричної орієнтації. Заклади культури, відповідно, виконують роль освітніх центрів, де люди можуть отримувати нові знання, вивчати історію, мистецтво, традиції.

Це сприяє формуванню культурної грамотності та розширенню світогляду громадян, а відтак – і підвищує кількісний показник стосовно відвідування цих же закладів. Крім того, заклади культури відіграють соціалізаційну роль. Вони створюють площадки для спілкування та взаємодії, сприяючи об'єднанню громадян у різні соціальні групи, розвиваючи спільні цінності та ідентичність.

Заклади культури також впливають на суспільство через соціокультурну трансформацію. Вони є місцем, де зароджуються та реалізуються нові культурні тенденції, ідеї та виражається креативність.

Збереження та популяризація культурної спадщини є ще однією важливою функцією. Музеї, архіви, бібліотеки виконують завдання збереження історії та традицій, а також їхньої передачі наступним поколінням.

Заклади культури є платформою для творчості та інновацій. Театри, галереї, музичні заходи сприяють розвитку творчих ідей, підтримці митців та розвитку культурної індустрії.

У контексті суспільної трансформації, заклади культури виступають як каталізатори позитивних змін, сприяючи розбудові громадянського суспільства, формуванню відкритого та толерантного суспільства, а також вирішенню соціокультурних викликів. Їхня роль у суспільстві полягає в тому, щоб створювати простір для творчості, взаєморозуміння та обміну ідеями, що впливає на формування культурної картини сучасного світу.

Перед суспільними кризами та війнами заклади культури є не тільки місцями розваг та освіти, але й осередками збереження і розвитку культурної спадщини. Вони стають важливими центрами об'єднання та формування національної ідентичності. У звичайний час заклади культури виконують роль каталізаторів та платформ для висвітлення різноманіття мистецтва, літератури та традицій.

Умови війни та суспільних катаклізмів значно ускладнюють роботу закладів культури. Багато з них стають об'єктами знищення чи примусового

закриття через аспекти безпеки або фінансові труднощі (табл. 1.1). Люди змушені шукати притулок та захист, що часто призводить до втрати доступу до культурних ресурсів. А з іншого боку, держава не має можливості витратити кошти на реконструкцію під час безпосереднього ведення бойових дій.

Таблиця 1.1

Робота закладів культури

Категорія закладу	Заклад культури	Діяльність в спокійний час	Діяльність під час суспільних катаклізмів	Діяльність під час війни
Музеї	Національний музей історії України	Експозиції, екскурсії, освітні заходи	Захист експозицій, евакуація цінностей, робота з громадою у зоні катастрофи	Евакуація та збереження цінностей, організація культурних заходів для військових
Театри	Національний академічний театр опери та балету України	Вистави, концерти, фестивалі	Благодійні вистави, підтримка постраждалих артистів	Зміна репертуару, вистави на військових базах, підтримка бійців
Бібліотеки	Національна бібліотека України для дітей	Онлайн та офлайн заходи, літературні виставки	Створення книжкових фондів для постраждалих районів, інтернет-ресурси для дистанційного навчання	Евакуація та збереження колекцій, робота на передовій
Музичні фестивалі	Львівський міжнародний фестиваль «Арсенал»	Концерти, майстер-класи, форуми	Благодійні концерти, підтримка музикантів в зоні конфлікту	Організація виставок та концертів для військових, робота в зоні бойових дій
Театри для дітей	Дніпровський обласний театр для дітей та юнацтва	Вистави, театральні заходи	Робота з дітьми в постраждалих районах, благодійні проекти	Тимчасове припинення роботи, адаптація заходів для дітей у зоні конфлікту

Це порівняння показує різноманітність реакції різних культурних закладів в Україні на суспільні катаклізми та військові події. Заклади культури

не лише забезпечують розваги, але й виконують важливу роль у підтримці та об'єднанні суспільства в непрості часи, стимулюють його консолідацію.

Вагоме значення для підтримки духу українського народу у нинішніх умовах має культурний тил. Це – літературне, театральне, музичне, і художнє життя діячів культури, їх активність і результативність творчої праці. І це було завжди в українській громадській традиції і саме воно певною мірою консолідувало населення, забезпечуючи йому високу патріотичну складову та соціальну активність. І складі історичні періоди у розвитку країни лмше стимулювали цей аспект. Ситуація не змінилася і в сучасний період. Тож митець став на захист своєї держави так, як він це зміг зробити, або виконував це упродовж віків.

По всій території України пройшла хвиля численних акцій та флешмобів за участю діячів культури і мистецтва, які не лише привернули увагу до цієї проблеми, але й сформували відповідні фінансові фонди, кошти від яких пішли на військові нужни. І все ж така спадщина й надалі потребує свого збереження, а згодом – і реставрації та наукового осмислення.

Збереження культурних закладів у період війни має важливе стратегічне та людське значення і викликає безперечне прагнення зберегти національну ідентичність, історію та спроби висловити опір військовим конфліктам (рис. 1.5). Воно ваєдиве ще й тому, що складає відповідну духовну інфраструктуру, за допомогою якої зберігається культурний баланс держави.

Продемонструємо це на прикладі відповідного візуального ряду:

Рис. 1. 5. Аспекти важливості збереження культурних закладів у період війни.

Збереження культурних закладів у військовий період вимагає спеціальних заходів безпеки, розроблених урядом, громадськими організаціями та міжнародними спільнотами. Поєднання зусиль на різних рівнях може гарантувати, що культурна спадщина залишиться неторканою, навіть у найважчі часи.

Артисти, митці та письменники стають своєрідними свідками інших реальностей військових конфліктів, і їхні твори можуть слугувати як важливий документ хроніки та спадщини. Вони допомагають зберегти пам'ять про трагічні події, що відбуваються, та засвідчують духовну силу та витримку людей, які переживають воєнні труднощі.

Крім того, культура в цей період може стати засобом об'єднання суспільства, вираженням єдності та солідарності. Творчість стає мостом, який з'єднує людей під час важких часів, надаючи їм важливий психологічний та емоційний відпочинок.

Зберігаючи національну ідентичність, культурні твори виявляються ключовим чинником у важливих процесах відновлення суспільства після війни. Вони допомагають відновити дух та підтримують прагнення до гармонії та миру. Таким чином, в ситуації військових конфліктів культура виступає як могутній засіб не лише вираження трагічних реалій, але й сприяє процесам загоєння та відновлення.

У контексті воєнного стану важливим стає активне взаємодія державних органів та професійної культурної спільноти з метою забезпечення захисту та збереження культурної спадщини. Це передбачає проведення системного перегляду функцій Міністерства культури та інформаційної політики України, що включає делегування деяких функцій іншим, в тому числі недержавним, суб'єктам. Доцільним є врахування культурних особливостей регіонів під час проведення реформ місцевого самоврядування з метою підтримки базової мережі об'єктів культурної спадщини та збільшення їхньої матеріально-технічної спроможності.

Особливу увагу потрібно приділити удосконаленню законодавчої бази для підвищення ролі неурядових організацій у сфері культури, що включає розширення їх функцій та забезпечення необхідних ресурсів. Зокрема, важливим є забезпечення доступності культурних благ для всіх громадян незалежно від місця проживання та активне залучення їх до культурних практик.

Із метою підвищення ефективності культурної політики, необхідно сприяти активнішому партнерству між державою, громадянським суспільством та бізнесом. Це включає створення механізмів участі громадянського суспільства у формуванні та реалізації культурної політики, а також сприяння розвитку волонтерства та благодійництва в культурній сфері. Додатковими заходами слід забезпечити збереження та актуалізацію національної культурної спадщини, перетворення її на ключовий фактор просвітництва та зміцнення національної ідентичності, зокрема серед молоді [14].

За світовим досвідом, адаптація управлінських моделей у сфері охорони та збереження культурної спадщини може призвести до позитивних результатів, якщо цей процес проводиться з обережністю та урахуванням специфіки конкретних економічних, політичних та соціокультурних умов функціонування країни.

Зокрема, перехід від розгалуженої та ієрархізованої системи державних органів до управління за допомогою недержавних або напівдержавних автономних структур може стати ефективним, якщо він здійснюється з урахуванням специфіки кожної конкретної ситуації.

Однак важливо, щоб цей перехід відбувався за умови критичного аналізу та обґрунтованого вибору, враховуючи історичні та культурні особливості країни, а також підходи до взаємодії між суспільством та владою.

Порівняння роботи закладів культури до суспільних катаклізмів та під час війни відображає важливі аспекти динаміки культурного життя та його вплив на суспільство.

Перед виникненням суспільних криз та катаклізмів, які можуть бути спричинені різноманітними факторами, включаючи природні лиха, економічні кризи або політичні конфлікти, заклади культури, зазвичай, функціонують у мирних умовах та сприяють розвитку та збереженню культурного спадщини.

У періоди суспільних криз та катаклізмів, таких як війни, робота закладів культури часто стикається з серйозними викликами та перешкодами. Війна може призвести до знищення культурних об'єктів, забруднення культурної спадщини або переривання діяльності установ культури через евакуацію або руйнування. У таких умовах робота закладів культури може бути обмежена або змінена, а працівники культури можуть звертати увагу на вирішення нагальних потреб суспільства, таких як надання допомоги потерпілим або збереження культурних цінностей. І це повною мірою продемонстрували понад 2 роки військової агресії.

Незважаючи на це, важливо відзначити, що під час суспільних криз та воєн культура може відігравати важливу роль у підтримці духовного здоров'я та єднання суспільства, виконувати важливу мобілізаційну функцію. Заклади культури можуть стати центрами моральної підтримки та збереження національної ідентичності, а також місцями відновлення та відновлення соціальних зв'язків. Вони стають і важливими центрами консолідації регіональної громади, зосереджуючи на собі безліч культурних ініціатив, розмаїтих форм культурної діяльності з дітьми та соціально-вразливими верствами населення, надають їм можливість бути зайнятими.

Таким чином, попри помітні виклики та перешкоди, з якими стикаються заклади культури під час суспільних криз та воєн, вони можуть відіграти важливу роль у зміцненні та відновленні суспільства, принаймні, його духовної складової.

Серед специфічних особливостей, що виникли під час порівняння роботи закладів культури до суспільних катаклізмів та під час війни можна виділити наступні (рис. 1. 6).

Продемонструємо це на окремому візуальному ряді:

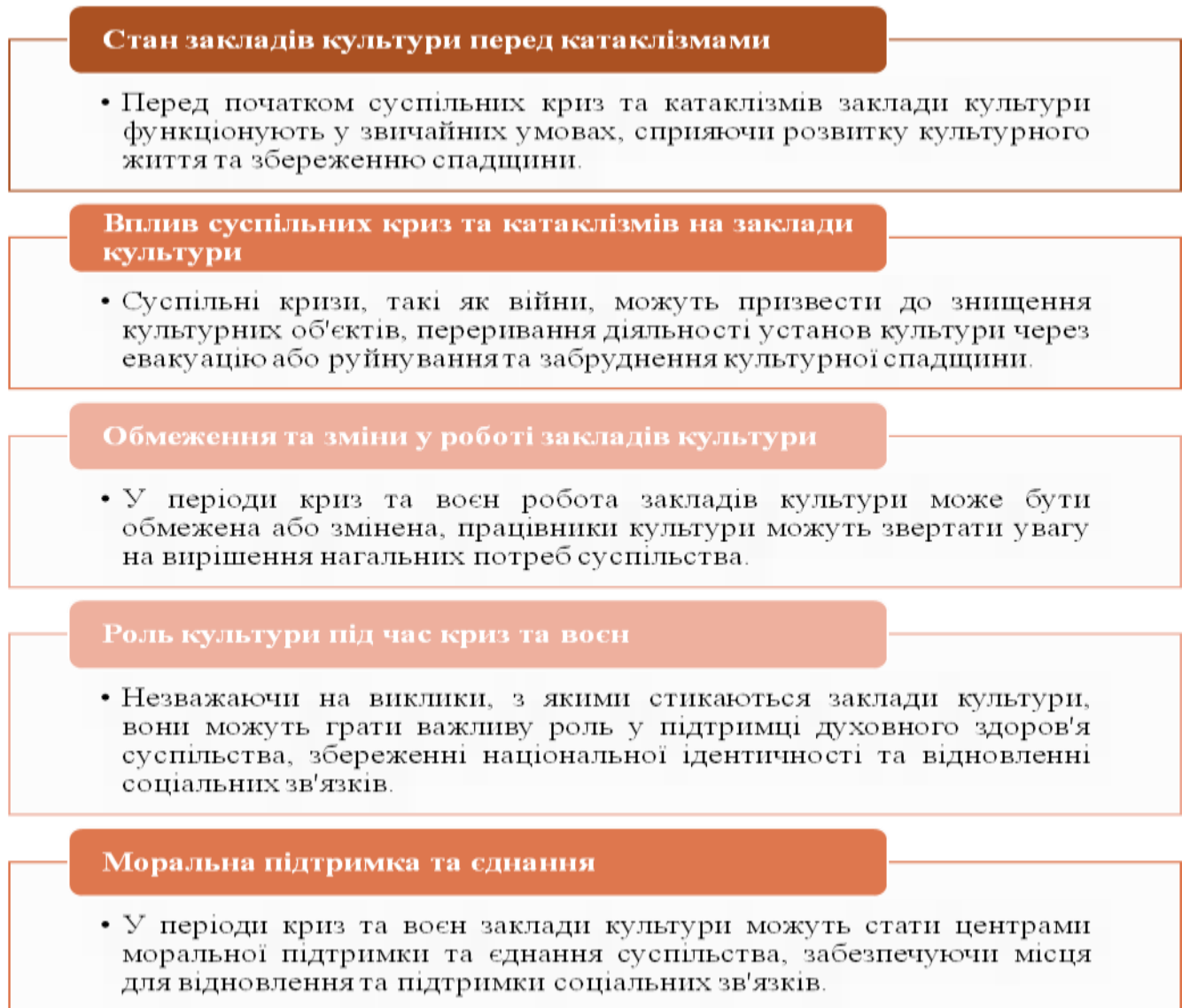

Рис. 1.6. Особливості порівняння роботи закладів культури до суспільних катаклізмів та під час війни.

Отже, порівняння підкреслює важливість культурного сектору в будь-який час, а особливо під час кризових ситуацій, де він може слугувати джерелом підтримки, об'єднання та вираження національної солідарності. Його збереження має залишитися важливим об'єктом культурної політики держави.

1.3. Загальна характеристика культурних структур м. Рівне.

Формування культурної інфраструктури – складний і довготривалий процес, що обумовлюється безліччю сегментів державної культурної

політики та вже й діяльністю територіальних громад, які й залишаються в нинішніх умовах основним чинником підтримки всього, що знаходиться в їх підпорядкуванні. Утім, галузь і її структура – це достатньо мобільний соціальний організм, який потребує постійного вдосконалення та підтримки.

Для успішного розвитку галузі рекреації необхідно створити комплекс сприятливих умов, надаючи перевагу кадровому сегменту.

Зважаючи на те, що рекреація має на меті як оздоровлення, так і пізнавальний вимір, області відпочинку повинні мати сприятливі природні умови, такі як сприятливий клімат, різноманітний рельєф і живописні ландшафти, а також водні джерела. Крім того, важливо, щоб тут були унікальні природні об'єкти, і вони поєднувалися з культурно-історичними місцями. Створення умов для вивчення рекреантами особливостей природи, життя та культурно-історичних цінностей регіону є також важливим [38]. Наведемо інформацію, на підставі якої помітний потенціал області, який можна активно використовувати в найрізноманітніших напрямках, зокрема рекреаційній чи туристичній сфері.

На території області діють 10 музеїв та 15 народних музеїв при навчальних закладах. Щороку в Рівненській області проводиться понад 25 культурно-масових заходів. Додатково, тут розташовані державні історико-культурні заповідники у містах Дубно та Острог, а також державний історико-меморіальний заповідник «Поле Берестецької битви».

У переліку історичних міст України, затвердженого Указом Президента України, зазначено, як відомо, 13 населених пунктів Рівненської області, серед яких міста Рівне, Дубно, Корець, Острог, Дубровиця, Радивилів, Березне, селища міського типу Володимирець, Гоща, Клевань, Мізоч, Млинів, Степань. В області зареєстровано понад 1088 археологічних пам'яток, 1761 історичну спадщину, 325 архітектурних та міськобудівельних пам'яток, а також 84 об'єкти монументального мистецтва. Рівненщина відзначається унікальною замковою культурою та важливими об'єктами оборонного значення, такими як Тараканівський форт, Дубенський та

Острозький замок, Межиріцький монастир-фортеця [38], які, при належній їх організаційно-фінансовій підтримці можуть скласти основу численних культурних та креативних індустрій, реалізація яких розширить зайнятість місцевого населення, стимулюватиме його соціальну активність.

Із урахуванням природних, історико-культурних та архітектурних потенціалів області можна визначити унікальність та неповторність Рівненщини у контексті її природи, культури та історії. Водночас, регіон ще недостатньо освоєний та не отримав достатнього розвитку від туристичної точки зору. Однак він має значні перспективи для розвитку рекреації та туризму, завдяки своїм унікальним природним та історико-культурним об'єктам, які привертають увагу туристів та рекреантів і потребують детального вивчення.

Серед таких об'єктів, варто звернути увагу на історико-культурні заповідники міста Дубно та Острог, національний історико-меморіальний заповідник «Поле Берестейської битви», Надслучанську Швейцарію, джерело Святого Миколая, Музей бурштину, базальтові стовпи, Свято-Троїцький Межирецький чоловічий монастир, Березнівський дендрологічний парк, музей Євангелія в с. Пересопниця, Новомалинський замок, 1300-річний дуб-патріарх, де, фактично, зберігається потужний потенціал регіональної культурної спадщини. Проведено невеличку їх характеристику.

Історико-культурний заповідник міста Дубно включає низку пам'яток історії, культури та архітектури, включаючи Дубенський замок XV-XVIII ст. (палац князів Острозьких, палац князів Любомирських, надбрамний корпус), Луцьку браму XVI ст., Синагогу XVI ст., Спасо-Преображенську церкву XVII ст., Свято-Юріївську церкву XVII ст., монастир кармеліток XVII ст., костел бернардинів і його келії XVII ст., костел Яна Непомука XX ст., Свято-Іллінський собор початку XX ст., світські будівлі XVIII-XIX ст. у центральній частині міста. Складовою частиною заповідника є також краєзнавчий музей. Серед усіх споруд на території міста найдавнішою та найціннішою є Дубенський замок, побудований Федором Острозьким у XIV

ст. Як важлива пам'ятка заповідника, замок свідчить про складну історію та культуру того часу [38]. Він також є визначальною пам'яткою вітчизняної духовності.

Стародавні мури Дубенського замку були випробовані набігами кримських татар у XV столітті, нападами козацьких загонів Максима Кривоноса та російського війська у XVII ст. (рис. 1. 7) [3].

Рис.1.7. Дубенський замок

Замок залишався непошкодженим під час Північної війни у 1700-1721 роках, повстання Тадеуша Костюшка наприкінці XVIII століття та французько-російської війни у 1812 році. Його стіни свідчили про перебування видатних постатей, таких як гетьман Іван Мазепа, шведський король Карл XII, цар Петро I, полководці О.Суворов і М.Кутузов. Замок був місцем, де зберігалися скарби князів Острозьких та їхніх нащадків, таких як князі Заславські, Сангушки, Любомирські. Тут також знаходилася людвисарня, де виготовляли гармати та культові предмети для храмів і монастирів. Замок і досі залишається об'єктом, який приховує таємниці та легенди від тих часів [3], які при відповідній популяризаторській практиці здатні змінити ставлення до цього історичного терену Західної України.

Місто Острог, невеликий районний центр, розташований приблизно за п'ятдесят кілометрів на південний схід від Рівного, іноді називають «Волинськими Афінами» (рис. 1.8).

Рис. 1.8. «Волинські Афіни».

У середині XIV століття Острог служив резиденцією для визначеного українського князівського роду Острозьких і став відомим як «домоначальний» град. Саме члени цього роду спорудили тут кам'яну фортецю, яка єдиний у своєму роді одновежовий житловий замок, що зберігся до наших днів. Навіть при наявності інших замків у володінні князів, цей замок вважався їхнім родинним гніздом. Старовинні стіни з різними вежами, такими як Мурована, Кругла, Луцька і Татарська, а також Богоявленська церква, стали унікальними пам'ятками історії та культури. Острог також славився своєю слов'яно-греко-латинською академією, першою вищою навчальною установою Східної Європи, заснованою у 1576 році видатним політичним діячем і меценатом друкарства та літератури Василем Костянтином Острозьким. У культурному центрі Острозької академії також створилася потужна друкарня, яка видавала греко-

слов'янський «Буквар» – перший український підручник, а також перша друкована повна слов'яномовна Острозька Біблія.

Рівненська область може пишатися унікальним природним середовищем та історико-культурним надбанням. Ця територія володіє найвищим показником лісистості в Україні (40%), а також одним із найвищих рівнів заповідності території. Площа місцевих природоохоронних територій становить майже 170 тис. гектарів (8,3% площі області, що вдвічі перевищує середній рівень в Україні) [36].

Поза історико-культурними продуктами, які сприяють формуванню позитивного іміджу досліджуваної області, виділяються привабливі об'єкти-продукти природно-антропогенного характеру, які, за правильної маркетингової стратегії, сприятимуть позитивному туристичному іміджу області.

Тунель Коханя, розташований біля селища Клевань у Рівненському районі Рівненської області, є популярним туристичним об'єктом. Цей ботанічний феномен являє собою зелений тунель у лісовому масиві, утворений заростями дерев та кущів, що переплелися між собою, створивши чудовий щільний коридор арочної форми.

Тунель Коханя розташований вздовж залізничного відрізка протяжністю майже 4 км, який з'єднує селища Клевань і Оржів. Це місце стало об'єктом паломництва для туристів та закоханих.

Поліський трамвай – це найдовша (106 км) діюча вузькоколійна залізниця в Європі, яка з'єднує Антонівку та Зарічне. Збереглося багато раритетної техніки, і поїзд, що складається з тепловоза та чотирьох вагончиків, перетинає унікальний дерев'яний міст через річку Стир біля села Млинок в Зарічнлянському районі – це єдиний великий дерев'яний залізничний міст в Україні. Також у районі розташована унікальна річкова переправа-пором через річку Стир.

Подорожуючи вузькоколійкою, можна насолоджуватися недоторканим пейзажем: пісковими дюнами, сосновими лісами, мішаним лісом та багатьма

болотистими луками. Відомі також озера Українського Полісся, зокрема Біле, Нобель, Воронківське та Острівські озера. І цей потенціал, при незначній фінансовій підтримці місцевого бізнесу, зміг би помітно розширити власний туристичний потенціал, зберігаючи високе реноме серед туристів.

Місто Рівне, як один із культурних центрів України, відзначається різноманітністю та багатошаровістю своєї культурної структури. Культурне середовище міста формується за участю різноманітних інституцій, організацій та спільнот, які сприяють розвитку різних аспектів та сфер культури.

У м. Рівне можна виділити численні мистецькі та культурні установи, серед яких театри, музеї, галереї, музичні школи, літературні клуби та інші заклади, які сприяють збереженню та розвитку культурної спадщини міста. Тут працюють театри різних жанрів, виставкові зали, де відбуваються виставки мистецтва та фотографії, а також музичні заклади, що сприяють розвитку музичної культури в місті.

Важливою складовою культурної структури м. Рівне є бібліотеки та освітні установи, які відіграють ключову роль у формуванні освіченого та культурно розвиненого суспільства. Літературні заходи, лекції та літературні клуби сприяють популяризації читацької культури та літературної творчості.

Також до культурних структур міста відносяться традиційні заходи та фестивалі, які зберігають і розширюють культурну спадщину. Усе це створює унікальне та різноманітне культурне середовище, в якому різні аспекти мистецтва, традицій та інновацій співіснують, сприяючи розвитку творчості та самовираженню громадян міста. Однак брак ініціативи з боку місцевих органів влади, невисокий потенціал, а відповідно, й результативність, діяльності приватних івент-агенцій, сформований переважно випускниками колишнього інституту культури чи кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства не дозволяють перетворити цей край у привабливий в усіх значеннях регіон.

Висновок до розділу 1.

Сутність поняття «суспільна трансформація» у культурній діяльності визначається як глибокі зміни та еволюційні процеси, що відбуваються у суспільстві під впливом культурних факторів. Це поняття охоплює переосмислення цінностей, взаємодію культурних груп, а також адаптацію до нових реалій та викликів. Суспільна трансформація є невід'ємною частиною розвитку культури, сприяючи її постійному росту та адаптації до змін.

Рівненщина має належний культурний потенціал у достатньо широкому сальдо його виявлення, однак не достатня включеність цієї території до широкого кола культурних індустрій не дає можливості перетворити область на привабливий у туристичному плані терен.

Порівняння роботи закладів культури до суспільних катаклізмів, якими стала світова пандемія COVID-2019 та в період війни виявляє особливу важливість цих установ для суспільства. У часи випробувань вони виступають не лише як місця розваг, але й як центри, що об'єднують громаду, стимулюючи духовний опір та сприяючи збереженню культурної спадщини. Робота культурних закладів у найважчі періоди підкреслює їхню ключову роль у забезпеченні соціокультурної стійкості.

Загальна характеристика культурних структур м. Рівне свідчить про різноманітність та важливість культурного середовища у регіоні. Музеї, театри, бібліотеки та інші заклади виконують ключову роль у розвитку мистецтва, освіти та розваг, формуванні духовного середовища міста. Їхня діяльність у спокійний час та в умовах суспільних викликів демонструє високий рівень адаптації та відповідальності перед громадою у збереженні його культурної ідентичності.

РОЗДІЛ 2. РІВНЕНСЬКА ОБЛАСНА ФІЛАРМОНІЯ РІВНЕНСЬКОЇ РАДИ В СИСТЕМІ КУЛЬТУРНОЇ ТВОРЧОСТІ.

2.1. Роль КЗ «Рівненська обласна філармонія» РОР у формуванні та підтримці культурного середовища області.

Культурне середовище формується не лише матеріальними об'єктами у вигляді замкової мережі, сакральних споруд та інших об'єктів культурної спадщини. Воно може бути помітно розширеним і за рахунок включення до цього потенціалу мережі установ видовищного типу, музичних чи широкого кола художніх закладів. Це важливо ще й тому, що в кожному конкретному регіоні вже давно сформувалася відповідна установка на роль мистецтва в цьому просторі і його заклади є достатньо притягальною силою для місцевого населення, оскільки результатом їх функціонування є художні смаки публіки, сформовані діяльністю художніх чи музичних шкіл, театрів та обласної філармонії, яка в нинішніх умовах знаходиться в проводі різноманітних фестивальних рухів і є також притягальною силою для туристів. Спробуємо окреслити основні параметри її організаційно-культурної та художньої діяльності.

Рівненська обласна філармонія Рівненської обласної ради представляє собою важливий культурний об'єкт, що інтегрується в систему культурної творчості області. Ця установа має значний вплив на формування культурного простору регіону, сприяє розвитку мистецтва та висвітленню культурної спадщини. Рівненська обласна філармонія є центром музичної діяльності, який забезпечує проведення концертів, фестивалів, виставок, майстер-класів та інших культурних заходів в області [37].

У своїй діяльності філармонія співпрацює з творчими колективами, виконавцями та митцями різних жанрів, сприяючи розмаїттю культурного життя області. Вона також виступає в ролі освітнього центру, організовуючи концертні програми для дітей та молоді, сприяючи їхньому музичному розвитку та культурній освіті [14].

КЗ «Рівненська обласна філармонія» РОР виконує важливу функцію збереження та просування культурної спадщини області, а також сприяє її інтеграції в загальнодержавний та міжнародний культурний контекст. Ця установа, заснована в 1939 році, є важливим культурним центром, що сприяє збереженню й розвитку мистецької творчості в Рівненській області.

Рівненська обласна філармонія відіграє значну роль у формуванні та підтримці культурного середовища області. Її діяльність спрямована на сприяння розвитку музичного мистецтва, створення сприятливих умов для виконавців, а також на задоволення культурних потреб громадян. Філармонія активно співпрацює з музичними колективами, виконавцями, композиторами та іншими представниками мистецтва, що сприяє розширенню культурного простору області та підвищенню рівня музичної освіти та артистизму.

Рівненська обласна філармонія є важливим культурним центром в системі культурної творчості Рівненської області. Вона є місцем, де об'єднуються талановиті виконавці, музиканти та меломани для насолоди мистецтвом та музикою. Філармонія відіграє ключову роль у сприянні розвитку культури та мистецтва у регіоні, пропонуючи різноманітні концертні програми, вистави, майстер-класи та інші культурні події.

Щодо потенціалу художніх колективів, які діють у складі Рівненської обласної філармонії, слід відзначити їхню високу майстерність, професіоналізм та артистизм. Музиканти та виконавці, які виступають у філармонії, часто мають значний досвід у сфері мистецтва та музики, а також відзначаються творчим підходом до виконання музичних творів. Кожен колектив, який виступає у Рівненській обласній філармонії, має своє унікальне звучання та стиль, що дозволяє задовольняти різноманітні музичні смаки аудиторії [14].

Значна різноманітність колективів, які виступають у філармонії, дозволяє пропонувати широкий спектр музичних жанрів та стилів, від класичної музики до сучасних експериментальних напрямків. Кожен виступ у Рівненській обласній філармонії вражає не лише високим рівнем

виконавства, а й організаційним рівнем, професійним підходом до підготовки та презентації програми. Такий потенціал колективів філармонії створює сприятливу атмосферу для розвитку культурного життя та мистецтва в області, а також подальшого творчого експерименту.

Однією з важливих функцій Рівненської обласної філармонії є організація та проведення концертів, фестивалів, конкурсів та інших музичних заходів, які приносять користь як артистам, так і аудиторії. Це допомагає стимулювати інтерес до музики, розвивати творчі здібності молодого покоління та сприяти культурному обміну із іншими регіонами [37]. Тим більше, що часто ці концертні заходи обрамлюються численними художніми виставками та експонуваннями.

Крім того, філармонія виступає ініціатором та учасником різноманітних мистецьких та освітніх проєктів, спрямованих на популяризацію музичної культури серед населення регіону. Ці заходи включають у себе майстер-класи, лекції, творчі воркшопи та інші форми взаємодії з громадськістю. Така діяльність сприяє розширенню аудиторії, підвищенню культурного рівня та формуванню музичної атмосфери в області.

Камерний оркестр Рівненської обласної філармонії заснований (рис. 2.1) у 1975 році за ініціативою відомого музиканта і народного артиста України Богдана Депо. Протягом першого періоду свого існування під його керівництвом оркестр відзначився активною концертною діяльністю, здійснюючи гастрольні виступи як у різних містах України, так і за її межами.

Під керівництвом Богдана Депо оркестр виборов перемогу на Першому національному конкурсі камерних оркестрів у 1978 році та став лауреатом Всесоюзного огляду оркестрів у 1980 році [37].

Не менш ефективною була діяльність цього оркестру і під управлінням завідувача кафедри народних інструментів місцевого Інституту культури Олександра Геріновича.

Рис. 2.1. Камерний оркестр Рівненської обласної філармонії [28].

У 1993 році під керівництвом Ігоря Куцого оркестр здійснив успішні гастролі у Німеччині, під час яких був відзначений і занесений до всесвітнього каталогу «Musical American International Directory of the Performing Arts». Пізніше з колективом співпрацювали видатні солісти та диригенти з різних країн, а також народні артисти України та Росії [37].

У 1998 році керівництво оркестром було покладено на диригента Петра Товстуху, який продовжив традицію високого мистецького рівня колективу та його активного участі в міжнародному музичному житті.

Репертуар Рівненського камерного оркестру, організованого вже понад тридцять п'ять років тому, охоплює значний період музичної історії, відтворюючи в собі справжню антологію камерної оркестрової музики. Починаючи від творів Й.С.Баха та інших композиторів його епохи, оркестр просувається до новітніх композицій, створених сучасними майстрами світової музичної сцени спеціально для цього колективу.

Заслуговуючи на визнання, оркестр виконав світові прем'єри творів видатних композиторів, включаючи Аллу Загайкевич, Вікторію Польову, Сергія Пілютікова та ін. Ці твори, підготовлені як вітчизняними, так і зарубіжними авторами, знайшли своє місце та високу оцінку на міжнародних музичних фестивалях сучасної музики в Україні, надаючи оркестру та його виконавцям можливість взаємодіяти з аудиторією на глобальному рівні.

У репертуарі Рівненського камерного оркестру знаходяться твори, які були вперше представлені в Україні, що охоплюють широкий спектр класичної та сучасної музики. Серед них варто відзначити шедеври ХХ століття, такі як «Метаморфози» Р. Штрауса та «Лірична сюїта» А. Берга, а також витвори сучасних композиторів. Наприклад, у листопаді 2003 року була представлена ексклюзивна програма, складена з творів сучасних майстрів з Кракова, таких як Христина Мошуманська-Назар, Юліуш Луцюк, Хенрик Миколай Гурецький, Павел Сидор та Маржена Корженьовська. Авторів цих творів було запрошено на концерти у Рівному та Острозі, де вони мали можливість взаємодіяти з аудиторією та музикознавцями. Цей концертний захід став поштовхом для подальшої співпраці із польськими композиторами [28].

Крім українських авторів, у програмах оркестру також присутні твори Євгена Станковича, Івана Карабиця, Мирослава Скорика, Лесі Дичко, Валентина Сильвестрова, Юрія Ланюка та Олександра Козаренка. Виконання цих композицій дозволяє оркестру не лише збагатити свій репертуар, але й привернути увагу до творчості вітчизняних майстрів серед широкого аудиторіуму [13].

Рівненський камерний оркестр активно брав участь у різноманітних міжнародних та національних музичних фестивалях, де презентував програми, скомпоновані з творів сучасних композиторів (рис. 2.2). Продовжує він це робити і надалі, залучаючи до виступів уже нових диригентів.

Рис. 2.2. Виступ оркестру на міжнародному фестивалі Музик Фест [28].

Серед цих заходів варто відзначити участь у Київ Музик Фест (1999 р.), Міжнародному форумі музики молодих у Києві (1999, 2001 рр.), фестивалях Контрасти у Львові (2001, 2004, 2005 рр.), Нове виконавство у Рівному (2002, 2003 рр.), Прем'єри сезону у Києві (2004 р.), III Фестивалі духовної музики у Ужгороді (2004 р.), а також Міжнародному фестивалі сучасної музики імені І. Стравінського Пограниччя у Острозі та Рівному (2005 р.). На цих заходах оркестр виконав композиції, створені авторами із США, Канади, Франції, Німеччини, Іспанії, Лівану, Литви, Польщі, Росії та України спеціально для нього.

Окрім того, у 2002 та 2005 роках оркестр брав участь у фестивалі «Стравінський та Україна» у Луцьку, де, серед інших творів, виконував музику до балету «Аполлон Мусагет». Також у 2000 та 2003 роках камерний оркестр був представником Рівненщини на творчих звітах у Києві в Національному палаці «Україна», де продемонстрував свої високі музичні досягнення [28].

У 2004 році Рівненський камерний оркестр взяв участь у концертній серії, організованій Володимиром Рунчаком, під назвою «Нова музика в Україні», презентуючи програму «Польська та українська сучасна музика» у Рівному та Луцьку. Улітку того ж року оркестр відбув гастрольний тур у Францію, де виступив як представник барокової музичної традиції. Визнанням високого творчого рівня колективу стала його перемога на Всеукраїнському конкурсі камерних оркестрів «Прем'єр-оркестр» у Києві в травні 2009 року, де оркестр під керівництвом Павла Багінського отримав II премію.

Участь видатних диригентів та солістів із різних країн світу у виступах Рівненського камерного оркестру є важливим аспектом його діяльності. Серед запрошених диригентів можна відзначити таких відомих музикантів, як Ігор Будінштейн з Берліна, Жан-Марі Леруа з Парижа, Мелані Местре з Барселони, а також національні та місцеві маестро, такі як Володимир Рунчак, Віталій Протасов, Геннадій Фіськов, Ілля Куций, Юрій Скрипник, і Ігор Андрієвський. Запрошені солісти також представляють велике музичне різноманіття, включаючи такі імена, як Юрій Кот, Лідія Шутко, Остап Шутко, Юрій Шутко, Богдана Стельмашенко, Мелані Местре, Світлана Товстуха, та інші. Ці музиканти додають значний артистизм та музичний досвід до виступів оркестру, збагачуючи його репертуар та забезпечуючи високу якість виконання [37].

Починаючи з 2012 року, управління Рівненським камерним оркестром було покладено на Сергія Хоровця. З жовтня 2014 року художній керівництво та диригування оркестром було покладено на Ольгу Трофимчук.

Згодом, включаючи й сьогоднішній день, головним диригентом колективу призначений Юрій Скрипник. Ці зміни в керівництві відображають постійну орієнтацію на розвиток та зміцнення організаційної структури оркестру, а також вказують на постійне прагнення до досягнення вищих стандартів музичного виконання та професійної діяльності.

2.2. «Духовні піснеспіви» як оригінальна музично-освітня форма.

Серед розмаїття програм є й сакральний, духовний напрям, найбільш помітний в умовах соціальної напруги. Утім, подібна практика в роботі філармонії спостерігалася завжди, структуруючи таким чином і публіку.

«Духовні піснеспіви» є важливою складовою культурного доробку багатьох народів і відображають глибокі релігійні та духовні цінності. Сутність духовних пісень у транскрипції філармонії полягає у їхньому призначенні для вираження вірності, поклоніння та віри в духовному контексті. Ці пісні відображають теми, пов'язані з відданістю богові, молитвою, благодаттю та спасінням, і часто виконуються у церковних обрядах або в домашніх релігійних відправах. Вони відтворюють певною мірою й стан релігійності населення та його зацікавлення цією проблематикою.

Духовні пісні мають свої особливості в музичній та текстовій формі. Музично вони часто відрізняються простотою та мелодійною легкістю, що дозволяє легко запам'ятовувати їх та виконувати в групах. Тексти духовних пісень часто містять релігійні символи, образи та метафори, які виражають глибокий зв'язок з вірою та духовністю.

Крім того, духовні пісні відіграють значну роль у формуванні та збереженні культурного ідентитету та спадщини народу. Вони передають традиції, цінності та історію певної релігійної спільноти або етнічної групи через покоління.

Можна виділити наступні особливості духовних піснеспівів (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Особливості духовних піснеспівів

Релігійна та духовна суть

- Духовні піснеспіви мають глибокі релігійні корені і передають духовність через музику та тексти, відображаючи віру та духовні цінності.

Традиційність

- Ці пісні зазвичай базуються на традиційних релігійних текстах, обрядах та обрядових піснях, що передаються з покоління в покоління.

Емоційна експресія

- Духовні пісні відомі своєю здатністю викликати емоційні реакції у слухачів, надихаючи, підбадьорюючи або принесення внутрішній спокій.

Музична мандрівка

- Вони можуть бути виконані у різних музичних жанрах та стилях, включаючи госпел, хорал, мессу, та інші, адаптуючись до різних культурних традицій та смаків.

Заспокійливий вплив

- Духовні пісні часто використовуються для створення атмосфери спокою, покою та розмірності, сприяючи медитації та релаксації.

Засіб спілкування з вищим

- Вони відображають зусилля людини спілкуватися з божественним або вищими силами через музику та спільне співчуття.

Спадковість і інновації

- Хоча багато духовних піснів мають старовинне походження, нові композиції та інтерпретації постійно створюються, щоб відображати сучасні духовні потреби та виразити нові ідеї та переживання.

Духовні піснеспіви та організація дитячих ансамблів є важливою складовою діяльності Рівненської обласної філармонії. Духовні піснеспіви, виконані у відповідності з традиціями української та світової музичної культури, відображають велич і глибину духовних цінностей та сприяють формуванню духовності та моральних якостей слухачів. Ці пісні виконуються як у рамках релігійних обрядів, так і на концертних платформах, де вони відтворюють величність духовної музики та збагачують культурний досвід аудиторії. Ця практика розширюється й за допомогою численних культурних обмінів із представників Волинської та Рівненської

філармоній. Принагідно відзначимо, що запрошення на вакантні посади у Луцьку завжди оприлюднюється під час проведення випускних (Атестаційних) екзаменів в Інституті мистецтв РДГУ.

Організація дитячих ансамблів є спрямованою на розвиток музичних здібностей та творчого потенціалу дітей. Ці ансамблі надають можливість юним музикантам виявити свій талант, підвищити музичну грамотність та навички гри на інструментах, а також навчитися спільному музикуванню в колективі. Керівники дитячих ансамблів, як правило, є висококваліфікованими музикантами та педагогами, які надають дітям не лише професійні знання та навички, але й виховують у них любов до музики та творчості [35].

Організація дитячих ансамблів є складним та багатоаспектним процесом, спрямованим на розвиток та культурне виховання дітей через музичну та сценічну творчість. У науковому контексті цей процес включає в себе ряд важливих етапів та аспектів:

- Визначення цілей та завдань: Це перший крок у створенні ансамблю, який вимагає чіткого розуміння мети його існування, виховних та творчих цілей, а також завдань, які мають бути досягнуті.
- Підбір складу та керівництво: Цей етап включає в себе відбір дітей для участі в ансамблі на основі їх музичних здібностей та інтересів, а також призначення керівника ансамблю, який відповідає за організацію та керівництво репетиціями та виступами.
- Розробка репертуару та програми: Вибір музичних творів, танців або інших виступів, які відповідають віковим та музичним можливостям дітей, а також відображають виховні цілі та ідеали колективу.
- Організація репетицій та тренувань: Проведення систематичних занять для навчання музики, танцю та сценічної майстерності, де діти здобувають необхідні навички та вміння для виступів.
- Підготовка та проведення виступів: Організація та планування виступів на різних заходах та заходах спільноти, таких як концерти,

фестивалі та святкові події, що вимагають ретельної підготовки та координації.

- Співпраця з батьками та громадою: Важливе встановлення ефективного спілкування з батьками, забезпечення їх підтримки та включення в життя ансамблю, а також співпраця з громадою для залучення ресурсів та підтримки.

- Оцінка та вдосконалення: Постійне оцінювання роботи ансамблю, виявлення слабких місць та можливостей для вдосконалення, розвитку та професійного зростання дітей.

Рівненська обласна філармонія, через свою діяльність у сфері духовних піснеспівів та організації дитячих ансамблів, сприяє не лише розвитку музичної культури в регіоні, а й вихованню молодого покоління, вкладаючи в них цінність музики та культурно-духовних традицій. Тому розмаїття програм, наявних у порт-фоліо філармонії, дає можливість їй ефективно впливати на всі соціально-демографічні групи, помітно розширюючи культурно-освітній сегмент публіки. Це важливо ще й тому, що значна кількість установ культури дещо обмежила роботу з дітьми, а міграційні процеси та стан економічного життя, згорнув чимало існуючих напрямів. Не додала особливого позитиву у цьому напрямі й реформа місцевого самоврядування, в якій кошти громад направляються переважно на соціальну сферу, а в нинішніх умовах – і на збройні сили України. Тому дитяча публіка залишається переважно поза межами культурного обслуговування.

І все ж, виходячи з афіши, розміщеної на офіційному сайті філармонії, в розділі «Дітям», установою надається понад 50 пропозицій (рис. 2.3), в основі яких враховано безліч смаків цієї категорії населення.

Принагідно відзначимо, що цією категорією з різною мірою розголосу і ефективності займаються творчий склад й двох місцевих академічних театрів, маючи добре відпрацьований репертуар, частина з якого репрезентується й у варіанті спеціальних «ростових» ляльок, виготовлених місцевими акторами у майстернях лялькового театру.

К. Сен-Санс «Карнавал тварин»: інтерактивне дійство для дітей (вік 5+)

К. Сен-Санс «Карнавал тварин»: інтерактивне дійство для дітей (вік 5+) Творча команда Рівненської обласної філармонії презентує унікальний проєкт «Карнавал тварин» – феєричне дійство, в якому

[Деталі події »](#)

Діти-таланти Концерт обдарованих учнів дитячих музичних шкіл Рівненщини

[Деталі події »](#)

Музична вистава «Кіт в чоботях»

Музична вистава «Кіт в чоботях». Запрошуємо юних слухачів та дорослих поринути у казковий світ Шарля Перо і його легендарного «Кота у чоботях». Одна з найвідоміших

[Деталі події »](#)

Дитяча музична казка «Івасик Телесик»

Дитяча музична казка Квітки у касі Органного залу.

Дитяча музична інтерактивна вистава «Тасмниця магічних крил»

Чи знаєте ви, що вмієте літати? Що невидимі крила у кожного є! Але лиш тоді вони спроможні вас підняти. Коли розкриєте в собі таланти ви!

[Деталі події »](#)

Новорічна казка «Пригоди в країні Оркестрії»

Кожного року, у грудні, небесний оркестр своєю чарівною музикою рокиває хмари і освітлює шлях Святотому Миколаю Аби той зміг зійти на землю і подарувати усім

[Деталі події »](#)

Рис. 2.3. Пропозиції дитячих музичних організацій філармонії [28].

Розглянемо детальніше деякі з них.

1. Творча група Рівненської обласної філармонії впроваджує інноваційний проєкт під назвою «Карнавал тварин», що представляє собою унікальне виконавське заходи [37]. Цей проєкт поєднує у собі музику сюїти Каміля Сен-Санса, інтерактивні ігри, ритмічні вправи, малювання та активне музикування відповідно до методики Карла Орфа. Метою заходу є включення молоді аудиторії у процес музичного виконання та розвиток їх творчих здібностей через активну участь у заході [37].

«Карнавал тварин» базується на однойменній музичній фантазії французького композитора Каміля Сен-Санса, що складається з 14 частин,

кожна з яких відображає конкретну тварину. У виконанні артистів Рівненської обласної філармонії та за участю фортепіаністки Ірини Козачук та квартету «Dissonance» мініатюри звучать у перекладенні для струнного квартету Олега Кузмінчука, спеціально адаптованому для даного заходу.

Проєкт «Карнавал тварин» розроблено та впроваджено режисером дитячих проєктів РОФ Таніною Позняк та фахівцем з Орф-педагогіки, помічницею художнього керівника РОФ Юлією Старушкою. Він має на меті сприяти розвитку творчих та музичних здібностей дітей у віці від 5 до 10 років, а також підтримувати інтерес до музичної культури в дорослому населенні.

2. Діти-таланти: Концерт обдарованих учнів дитячих музичних шкіл Рівненщини – це захід, спрямований на виявлення та підтримку музичних обдарувань серед дітей та підлітків у регіоні [37]. В рамках цього концерту представлені виступи молодих музикантів, які продемонструють свої таланти та досягнення у виконавській мистецтві (рис. 2.4).

Рис.2.4. Виступи обдарованих молодих музикантів ансамблю.

На концерті можна спостерігати різноманітні жанри музики – від класичної до сучасної, від сольних виступів до ансамблевих та оркестрових виконань. Учасники концерту – це випускники та студенти музичних шкіл,

які відзначилися високим рівнем виконавської майстерності та професіоналізмом у своїй грі.

Цей захід не лише дає можливість молодим виконавцям показати свої здібності перед публікою, але й стимулює їх до подальших досягнень у музичній кар'єрі. Крім того, він сприяє розвитку музичної культури серед молодого покоління та підтримці творчого потенціалу учнів дитячих музичних шкіл Рівненщини.

3. Музична вистава «Кіт в чоботях» запрошує глядачів, як юних, так і дорослих, на захоплюючу подорож у світ казкових пригод Шарля Перо та його відомого персонажа – «Кота у чоботях». Вистава представляє собою вражаючу музичну версію однієї з найпопулярніших казок, де сюжет переплітається з класичними музичними творами відомих композиторів, таких як Й. С. Бах, Дж. Россіні, В. А. Моцарт, Л. ван Бетховен, Ф. Шуберт, Е. Гріг, Ж. Бізе та Л. Деліб [37].

Учасники вистави, які представляють артистів Рівненської обласної філармонії та інших виконавців, втілюють образи персонажів казки, виконуючи музичні номери та акторські постановки. Серед учасників можна впізнати солістів, співачок, а також учасників дуету «ETNOmix». Автором проєкту є Ірина Криворученко, визнаний музикант і артист, який має значний досвід у виконавській та творчій діяльності.

Ця вистава створена для того, щоб привернути увагу глядачів до краси класичної музики та зацікавити їх у світі казки і театрального мистецтва.

4. Музична квест-екскурсія «Таємниці Органного залу» пропонує учасникам відчувати себе детективами, що розгадують загадки в захоплюючій пригоді [37]. Запрошені учасники зможуть розвивати свою кмітливість та рішучість, виконуючи різноманітні завдання, спрямовані на розгадування таємниць Органного залу. Основна мета цієї екскурсії – знайти старовинну мелодію, приховану у стінах залу. Впізнавши музичні відомості та проявивши винахідливість, учасники можуть мати можливість спілкуватися з

власним Органним залом. Проведення квесту обмежено кількістю доступних місць, що надає події додатковий елемент цікавості та виклику.

У Рівненській обласній філармонії «духовні піснеспіви» представлені як важлива складова частина культурно-мистецького життя регіону. Ці пісні відображають глибокі духовні цінності та традиції, що мають значення для різних верств суспільства. Вони є не лише музичним вираженням віри та духовного відчуття, а й засобом спілкування зі святими, вираженням почуттів благоговіння та вдячності перед вищими силами.

«Духовні піснеспіви» у Рівненській обласній філармонії часто представлені у вигляді концертів, музичних вистав та спеціальних програм, присвячених релігійним святкам та подіям [28]. У цих виступах використовуються різноманітні музичні жанри, включаючи хоральні співи, гімни, а також інші види духовної музики. Часто такі виступи супроводжуються виконанням на музичних інструментах, що надає їм особливого та урочистого звучання (рис. 2.5).

Відзначимо також, що частина подібних концертних програм формується як складова фестивального руху, тобто вже в самій практиці закладено елементи культурного обслуговування і зменшення регламентації, що також приваблює публіку до участі у цих програмах.

Потрібно також згадати, що декілька років поспіль програма «Духовні піснеспіви» мала декілька варіантів і проходила у вигляді фестивалів-конкурсів, спрямованих на відновлення репертуару великодних і різдвяних пісень, що також значною мірою стимулювало формування нових художніх колективів. На цей аспект значною мірою впливав і факт організаційно-культурних контактів із Волинською обласною філармонією, представниця якої – Тетяна Ціхоцька – в умовах рівненської структури проводила декілька таких заходів у період новорічно-різдвяних свят, формуючи відповідний комплекс святково-обрядової практики в регіоні. Такий підхід певною мірою стимулював відродження старовинних різдвяних традицій та формування нових художніх колективів.

Recomposed by Max Richter: Vivaldi – The Four Seasons. Синергія світла і звуку

Соліст Національного Будинку органної та камерної музики Назарій Пілатюк (скрипка) Академічний камерний оркестр РОФ, головний диригент Юрій Скрипник

[Деталі події »](#)

Олена Мацелюх (орган, Рівне/Львів) Ірина Козачук (клавесин)

[Деталі події »](#)

К. Сен-Санс «Карнавал тварин»: інтерактивне дійство для дітей (вік 5+)

К. Сен-Санс «Карнавал тварин»: інтерактивне дійство для дітей (вік 5+) Творча команда Рівненської обласної філармонії презентує унікальний проєкт «Карнавал тварин» – феєричне дійство, в якому

[Деталі події »](#)

KRUT.ВЕСНЯНА АКУСТИКА

Зануримося в чарівні звуки бандури та вокал Марини Круть. Дозвольте собі відчувати весняну атмосферу, яка заповнить серця ніжністю та світлом. Лише ви та іскри музичної

[Деталі події »](#)

Концерт учнів Львівського державного музичного ліцею імені Соломії Крушельницької

Концерт учнів Львівського державного музичного ліцею імені С.Крушельницької та музичних шкіл Рівного. За участю академічного камерного оркестру РОФ, диригент Юрій Скрипник

[Деталі події »](#)

Сольний проєкт Інни Бобомуратової «Одного разу в Парижі»

«Одного разу в Парижі» – це історія, яка неодмінно відгукнеться кожному. Адже вона про те, що попри все треба слухати своє серце і вірити у свою.

[Деталі події »](#)

Рис. 2.5. Піснеспіви Рівненської обласної філармонії [28].

Наприклад захід «Recomposed by Max Richter: Vivaldi – The Four Seasons» є синергією світла і звуку, відомим за використанням новаторського підходу до класичного твору Антоніо Вівальді «Чотири пори року». Цей захід представляє собою унікальне поєднання музичної експресії та візуального мистецтва, яке трансформує класичну музику через призму сучасного творчого виразу [37].

У заході бере участь соліст Національного будинку органної та камерної музики Назарій Пілатюк, який виступає у ролі скрипаля. Він

інтерпретує класичні мелодії «Чотирьох порів року» з новим звучанням, відтворюючи їх з використанням сучасних технік та інтерпретацій.

Супроводжує сольного виконавця Академічний камерний оркестр РОФ під керівництвом головного диригента Юрія Скрипника. Оркестр відтворює аранжування твору, створене Максом Ріхтером, яке відзначається вдумливим поєднанням класичних інструментів з елементами сучасної електроніки та звуковим дизайном.

Синергія світла і звуку підкреслюється візуальними ефектами та освітленням, які використовуються під час виступу. Ці елементи візуальної атмосфери доповнюють музичний досвід та роблять його більш емоційно насиченим для глядача, створюючи унікальну атмосферу вистави і поглиблюючи сприйняття музичного шедевра.

Духовні піснеспіви та організація дитячих ансамблів у Рівненській обласній філармонії є важливою складовою культурно-мистецького життя регіону, сприяючи збереженню та розвитку духовної культури та музичного навчання серед молодого покоління. Духовні пісні, які виконуються у філармонії, відображають глибокі духовні цінності та традиції, що мають велике значення для суспільства, а їх виконання сприяє підвищенню рівня духовності та благополуччя громади.

Організація дитячих ансамблів у Рівненській обласній філармонії сприяє розвитку музичних здібностей та творчого потенціалу дітей, надаючи їм можливість проявити себе у мистецькій сфері. Ці ансамблі створюють платформу для навчання, співпраці та взаємодії молодих музикантів, розвиваючи їхні музичні навички та соціальні компетенції. Крім того, вони сприяють формуванню та збереженню культурної спадщини та традицій, популяризації музичного мистецтва серед дітей та молоді.

Зазначені ініціативи філармонії є важливим елементом розвитку культурно-мистецької сфери регіону та сприяють позитивному впливу на соціальне середовище, забезпечуючи доступ мешканців до якісної музичної освіти та мистецької самореалізації. Деякі здобутки цих програм можуть

бути використані як приклади успішної реалізації соціокультурних ініціатив у сучасному суспільстві.

Висновок до розділу 2.

Рівненська обласна філармонія Рівненської обласної ради виступає значущим елементом культурної творчості регіону, відіграючи важливу роль у збереженні та розвитку музичної спадщини. Потенціал колективів філармонії вражає своєю різноманітністю та професійністю виконання. Широкий спектр музичних жанрів та стилів, включаючи класичну музику, сучасні композиції та духовні піснеспіви, свідчить про глибокий розуміння мистецької спадщини та вміння адаптуватися до потреб сучасного аудиторіуму [37].

Особлива увага приділяється розвитку молодих талантів шляхом організації дитячих ансамблів та музичних гуртків. Це сприяє не лише вихованню та формуванню музичних навичок у дітей, але й виявленню та підтримці обдарованих молодих музикантів. Розвиток дитячої музичної творчості є важливим кроком у стимулюванні інтересу до мистецтва та культурної спадщини загалом, сприяючи формуванню гармонійної особистості.

Нинішнє керівництво філармонії започаткувало низку оригінальних міжнародних проектів, пов'язаних із фестивальною рухом, запросивши до міста відомих західноєвропейських та американських музикантів, які не лише змінили афішу установи, але й сприяли поглибленню професіоналізму місцевих митців, розширили сприйняття ними нової музичної культури.

Сюди можна додати і розширення культурного середовища установи через створення нової програми «Готичний сад», який, як планується, завдяки широкому обговоренню з представниками місцевої влади та бізнесу зможе помітно розширити роль цього закладу в культурній практиці міста.

А спільна діяльність філармонії з аналогічним худонім закладом, заснованим свого часу при ДМШ № 2, помітно урізноманітнює культурний

простір міста, сприяючи формуванню широких творчих можливостей для дитячої аудиторії.

Таким чином, КЗ «Рівненська обласна філармонія» РОР відіграє ключову роль у культурному житті регіону, забезпечуючи доступ до високоякісного мистецтва та сприяючи розвитку музичної культури серед різних верств населення. Її колективи втілюють у собі великий потенціал та творчий потяг, що робить філармонію центром музичної ексценції та духовного збагачення у регіоні [37].

РОЗДІЛ 3. ТЕМАТИЧНИЙ РЯД ПРОВІДНИХ НАПРЯМІВ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ, СПРЯМОВАНИХ НА ВІДВІДУВАЧІВ.

3.1. Еволюції ціннісних орієнтацій населення крізь призму організаційно-культурної діяльності філармонії.

Тематичний ряд провідних напрямів діяльності закладів культури охоплює широкий спектр аспектів, які сприяють збагаченню та розвитку культурного простору суспільства.

Сучасні заклади культури виступають не лише як місця збереження та презентації культурної спадщини, але й як центри творчості, освіти та спілкування, що реалізують різноманітні програми та ініціативи для розвитку культурного життя суспільства.

Тематичний ряд провідних напрямів діяльності закладів культури в нинішніх умовах включає:

- Мистецтво та культурна спадщина: Збереження, вивчення та популяризація культурної спадщини, розвиток мистецтва у всіх його проявах (живопис, скульптура, музика, театр, література тощо).
- Освітні програми та культурна освіта: Організація лекцій, майстер-класів, екскурсій та інших заходів із метою підвищення культурної грамотності та освіченості.
- Культурно-масова робота: Проведення заходів різного масштабу для всіх верств населення, включаючи концерти, фестивалі, виставки, кіносеанси тощо.
- Культурно-дозвільна робота: Організація та проведення розважальних та розвивальних заходів для різних вікових груп, включаючи дитячі свята, творчі майстерні, вечори поезії тощо.
- Співпраця з місцевими громадами: Взаємодія з місцевими громадами для впровадження та підтримки культурних ініціатив та проектів, спрямованих на розвиток та підтримку місцевої культури.

- Міжнародна культурна співпраця: Організація культурних обмінів, фестивалів, виставок та інших заходів для сприяння взаєморозумінню та культурній взаємодії між народами та країнами.

- Розвиток культурно-туристичного потенціалу: Популяризація та розвиток культурних маршрутів, туристичних заходів та програм для приваблення туристів та підтримки розвитку туризму на місцевому рівні.

Взаємодія вище перерахованого поступово змінює роль філармонічного закладу в житті місцевого населення та регіональної культурної практики загалом.

Одним із провідних напрямів діяльності закладів культури є збереження та пропаганда культурної спадщини. Ця діяльність включає в себе реставрацію та консервацію пам'яток архітектури, мистецтва та культурних традицій, а також організацію виставок, екскурсій та інших заходів з метою популяризації культурної спадщини серед громадськості.

Ще одним важливим напрямом є культурно-просвітницька діяльність, спрямована на підвищення культурного рівня населення та розвиток його творчих здібностей. Це включає в себе організацію майстер-класів, лекцій, семінарів, культурно-освітніх програм та інших заходів, спрямованих на популяризацію мистецтва, літератури, музики, театру та інших видів культури.

Також важливим напрямом є культурно-розважальна діяльність, що передбачає організацію різноманітних культурно-масових заходів, фестивалів, концертів, виставок, театральних вистав та інших подій, спрямованих на розваги та відпочинок громадськості.

Нарешті, важливим аспектом є культурно-мистецька та науково-дослідна діяльність, яка включає в себе організацію виставок сучасного мистецтва, літературних читань, вивчення та дослідження культурних традицій, а також проведення культурно-мистецьких проектів та наукових конференцій [11].

Важливими аспектами розвитку культурної сфери є інноваційні та технологічні ініціативи. Сучасні заклади культури активно використовують новітні технології для створення інтерактивних виставок, віртуальних турів та мультимедійних презентацій, що сприяє залученню аудиторії різного віку та соціальних груп.

Зокрема, велику увагу приділяють розвитку цифрових медіа-платформ, що дозволяють доступ до культурних збірок та експозицій в будь-який час і з будь-якого місця. Такі ініціативи сприяють розширенню аудиторії та збільшенню інтересу до культурних заходів.

Крім того, активно розвиваються інтерактивні програми та віртуальні ігри, які спрямовані на вивчення культурної спадщини та історії через ігровий досвід. Це ефективний спосіб привернення уваги молоді та стимулювання інтересу до культурних цінностей.

Загалом, розвиток сучасних технологій та інноваційних підходів відкриває нові можливості для закладів культури у впровадженні програм та заходів, спрямованих на популяризацію та збереження культурної спадщини, а також на створення унікального та захоплюючого культурного середовища для громадськості.

Еволюція цінностей і орієнтацій населення в контексті організаційно-культурної діяльності філармоній є складним та мінливим процесом, що відбувається на протязі ряду історичних етапів. На відміну від традиційного сприйняття філармоній як елітарних закладів, спрямованих на задоволення потреб культурного еліту, сучасне суспільство розвиває нові підходи до цінностей та орієнтацій у сфері культури. Організаційно-культурна діяльність філармоній, яка колишніми часами в основному була спрямована на висококультурне мистецтво, поступово адаптується до потреб різноманітних аудиторій та розширює свою аудиторію шляхом включення більш різноманітних жанрів та форматів.

На початковому етапі існування філармоній, їх діяльність була вкрай орієнтована на класичну музику та висококультурні події, що відображало

загальноприйняте у суспільстві уявлення про культурну еліту. Однак із розвитком суспільства та змінами в цінностях і потребах населення, філармонії почали розширювати свою діяльність, включаючи в програми виставки, майстер-класи, а також виступи різних жанрів, від класики до сучасних течій. Це свідчить про зміну орієнтацій філармоній з виключно елітарного спрямування до прагнення задовольнити потреби різних соціальних груп. Така практика певною мірою змінила й ставлення до установи, розширила надходження до її бюджету.

Нинішні філармонії активно взаємодіють із різними шарами населення, розвиваючи ініціативи, спрямовані на включення широкого кола аудиторії у культурне життя. Це відбивається у програмах філармоній, які стають більш доступними та різноманітними, а також у впровадженні нових форматів виступів, які приваблюють не лише закріплених поціновувачів класичної музики, а й молодше покоління та різні соціальні групи. Такий напрям організаційно-культурної діяльності філармоній дозволяє їм зберігати актуальність та реагувати на зміни в суспільстві, відповідаючи на потреби різних шарів населення.

Еволюція цін та орієнтацій населення може бути проаналізована через призму організаційно-культурної діяльності Рівненської філармонії. Організаційно-культурна діяльність філармонії відображається на формуванні цінностей та орієнтацій громадян у суспільстві [12].

У період свого існування Рівненська філармонія пройшла через різні етапи розвитку, що відображається на взаємодії з громадськістю та формуванні її цінностей. На початковому етапі розвитку, філармонія могла сприяти формуванню культурних цінностей у суспільстві шляхом забезпечення доступу до висококласних музичних вистав та заходів.

У подальшому розвитку, в контексті змін у суспільстві та культурних тенденціях, Рівненська філармонія могла адаптувати свою діяльність до нових вимог та потреб аудиторії. Наприклад, упровадження сучасних

технологій та інновацій у музичні вистави, розширення репертуару для привернення різних соціальних груп.

У подальшому етапі розвитку Рівненська філармонія могла посилити свою роль у формуванні культурних цінностей, реагуючи на виклики та потреби сучасного суспільства. Це може включати розширення спектру мистецьких подій, включення інтерактивних та освітніх елементів у програми вистав, сприяння розвитку творчого потенціалу молоді через музичні та культурні проекти [13].

Залучення сучасних технологій та мультимедійних рішень може сприяти розширенню аудиторії та створенню більш доступного та привабливого середовища для сприйняття мистецтва. Особлива увага також може бути приділена співпраці з іншими культурними та освітніми установами для створення інтегрованих музично-культурних проєктів та ініціатив.

Рівненська філармонія, як ключовий культурний центр регіону, може стати платформою для розбудови спільноти та сприяти розвитку культурного життя у місті та області. Шляхом постійного аналізу та адаптації до змін у суспільстві, філармонія може зберегти свою актуальність та значущість, впливаючи на формування культурних цінностей та ідентичності у сучасному українському суспільстві.

Особливості організаційно-культурної діяльності Рівненської філармонії можуть відображати зміни в суспільних цінностях та орієнтаціях населення через вплив її програм, заходів та ініціатив на формування культурного ландшафту міста та регіону в цілому.

Організаційно-культурна діяльність Рівненської філармонії відображає ключові тенденції та зміни у суспільних цінностях та уявленнях про культуру. Програми, заходи та ініціативи, які проводить філармонія, мають великий вплив на формування культурного ландшафту міста та регіону в цілому.

Шляхом включення різноманітних мистецьких напрямів, розширення репертуару та співпраці зі світовими та місцевими артистами, Рівненська філармонія відтворює багатшарову культурну картину, що відображає різноманіття та багатство культурного спадку регіону. Такий підхід сприяє не лише збереженню та пропаганді традиційної культури, а й стимулює розвиток нових мистецьких форм та течій.

Крім того, Рівненська філармонія виконує важливу роль у популяризації мистецтва серед різних соціальних груп. Широкий спектр програм та заходів, включаючи освітні проекти та концерти для дітей та молоді, сприяє формуванню та розвитку мистецької культури в широкому соціокультурному контексті.

Таким чином, організаційно-культурна діяльність Рівненської філармонії відображає актуальні соціокультурні потреби та уявлення місцевого населення, сприяючи розвитку та збереженню культурного доробку міста та регіону [12].

Висновок до розділу 3.

Еволюція цінностей у суспільстві відображається у відношенні до культурно-мистецьких інституцій, таких як філармонія. Організаційно-культурна діяльність філармонії відіграє значущу роль у формуванні цінностей та орієнтацій населення, впливаючи на їхнє сприйняття мистецтва, культурної спадщини та суспільних цінностей.

Протягом історичного розвитку суспільства, цінності та орієнтації населення щодо філармонії та культурних подій зазнали значних змін. У періоди епохальних трансформацій, таких як революції, війни або періоди економічних криз, сприйняття філармонії може змінюватися, відображаючи потреби та пріоритети суспільства.

Крім того, розвиток технологій та зміни в способах споживання культурних товарів і послуг можуть впливати на сприйняття філармонії.

Наприклад, впровадження інтернету та цифрових медіа може змінювати підходи до споживання музичної культури та змішання форматів.

Технологічний розвиток та зміни в способах споживання культурних товарів і послуг справді впливають на сприйняття та участь громадськості у діяльності Рівненської філармонії. Впровадження інтернету та цифрових медіа відкриває нові можливості для поширення музичної культури, але й ставить перед філармонією виклики.

З одного боку, інтернет дозволяє широкому колу аудиторії мати доступ до музичних вистав та заходів філармонії без прив'язки до місця і часу. Це сприяє залученню нових слухачів та популяризації мистецтва. З іншого боку, конкуренція з цифровими медіа та інтернет-платформами може ставити під загрозу традиційні форми діяльності філармонії, особливо серед молодого покоління.

Однак розвиток технологій також відкриває нові можливості для інновацій та експериментів у музичній діяльності. Використання віртуальної реальності, онлайн-концертів та інших цифрових форматів може збільшити залучення аудиторії та розширити географію впливу філармонії.

Отже, філармонія повинна адаптувати свою діяльність до сучасних технологічних та культурних тенденцій, враховуючи як виклики, так і можливості, які вони представляють для сприяння розвитку музичної культури та залучення аудиторії. Організаційно-культурна діяльність філармонії відображає та взаємодіє з еволюцією цінностей та орієнтацій населення, відображаючи поточні соціокультурні контексти і відповідаючи на виклики сучасності.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Проведений аналіз фахової літератури та практики організації культурно-мистецької діяльності КЗ «Рівненська обласна філармонія» РОР за допомогою контент-аналізу її джерельної бази, засвідчив наступне:

- Незважаючи на активність культурного життя в регіонах, його наукове осмислення відбувається достатньо повільно, свідченням чого є брак критичних наукових розвідок та ґрунтовних монографічних праць про ці процеси чи конкретні події.

- У контексті дослідження проблеми культурної діяльності, поняття «суспільна трансформація» посідає центральне місце. Воно відображає процеси змін у культурному житті суспільства, які відбуваються під впливом різноманітних факторів, таких як технологічний прогрес, економічні та політичні зрушення, демографічні та соціокультурні тенденції. Суспільна трансформація включає в себе зміни в цінностях, установках, способах життя та сприйнятті культурних явищ, що впливає на функціонування та розвиток культурних структур.

- Порівняльний аналіз роботи закладів культури у період суспільних катаклізмів та війни дозволяє виявити їх важливу роль у збереженні культурної спадщини та підтримці духовної моралі населення. Під час кризових ситуацій, таких як війни або природні катастрофи заклади культури стають центром об'єднання громади, місцем духовної підтримки та відновлення соціокультурного ландшафту.

- Рівненська обласна філармонія, як важливий культурний центр у місті Рівне та області, посідає значне місце в системі культурної творчості регіону. Її діяльність спрямована на підтримку та розвиток мистецтва й культури в широкому розумінні. Завдяки організації концертів, виставок, майстер-класів та інших заходів, філармонія забезпечує доступ населення до висококласної музичної та художньої творчості.

- У контексті культурної творчості, Рівненська обласна філармонія виступає не лише як музичний виконавчий колектив, але й як осередок, що об'єднує митців різних напрямів та сприяє розвитку культурного діалогу в місті та області. Вона відіграє ключову роль у формуванні музичних та художніх смаків громади, сприяючи розширенню культурного простору і розкриттю творчого потенціалу регіону.

- Крім того, філармонія виступає важливою платформою для співпраці з іншими культурними установами, мистецькими колективами та громадськими організаціями, що сприяє обміну досвідом, творчим злетам та створенню нових проектів у сфері мистецтва та культури. Таким чином, Рівненська обласна філармонія займає важливе місце в системі культурної творчості, відіграючи роль культурного каталізатора та креативного центру регіону.

- Загальна характеристика культурних структур міста відображає різноманітність та багат шаровість культурного життя й регіону. Вони включають у себе різні види закладів культури – від музеїв та театрів до мистецьких ансамблів й філармонії, які сприяють розвитку та збереженню культурної спадщини міста.

- Характеристика творчого потенціалу колективів культурних закладів міста відображає їхню професійність, творчість та вміння адаптуватися до змінених умов та потреб аудиторії. Ці колективи є важливими агентами культурної трансформації, які впливають на формування цінностей та орієнтацій населення.

- Дослідження еволюції цін та орієнтацій населення крізь призму організаційно-культурної діяльності філармонії свідчить про важливу роль цього закладу у формуванні культурного простору міста. Робота філармонії, таким чином, відображає не лише мистецький потенціал, але й дієвість у впливі на ментальність та цінності громади.

- У контексті дослідження еволюції цін та орієнтацій населення крізь призму організаційно-культурної діяльності філармонії, можна зробити

кілька ключових висновків. Перш за все, філармонія виступає важливим культурним агентом, який впливає на формування цінностей та ментальності громади. Шляхом розповсюдження мистецьких цінностей та організації різноманітних культурних заходів, вона сприяє зміні поглядів та відношень населення.

- Другим важливим аспектом є роль філармонії у збереженні та популяризації культурної спадщини. Шляхом виконання класичної музики, проведення концертів та музичних заходів, філармонія сприяє збереженню історичної та культурної пам'яті, відтворенню національного культурного доробку.

- Крім того, еволюція цін та орієнтацій населення через взаємодію з філармонією також відображає важливі тенденції в сучасному суспільстві. Зміна ставлення до мистецтва та культурних цінностей може бути індикатором соціальних та культурних змін, які відбуваються в суспільстві.

Таким чином, аналіз динаміки цінностей, виявлений крізь призму діяльності обласної філармонії може стати важливим інструментом для розуміння сучасних тенденцій та потреб громади, а відповідно, й належного та ефективного планування подальшої культурно-мистецької діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Атаманюк З.М. Свобода як фактор соціокультурних трансформацій сучасного українського суспільства: монографія. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 316 с.
2. Афонін Е.А., Суший О. В. Закономірності та особливості української суспільної трансформації. *Стратегічна панорама*, 2015. №. 1. С. 94-108.
3. Бейдик О.О. Рекреаційна-туристські ресурси України. Київ : ВЦКНУ, 2001. 396 с.
4. Бойко А.І. Соціальна трансформація суспільства та проблема світогляду. *Наукові праці. Серія «Історичні науки»*, 2004. Вип. 19. С. 23-26.
5. Бойко Л. Українське товариство охорони пам'яток історії та культури як об'єкт наукових досліджень. *Вісник Книжкової палати України*. 2010. № 8. С. 42–44.
6. Шетеля Н.І., Виткалов С.В. Трансформаційні процеси в галузі культури: нові підходи і тенденції. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: наук. зб.* Рівне : РДГУ, 2019. Вип. 33 (культурологія). С. 168-175.
7. Виткалов С.В., Виткалов В.Г. Вища освіта в регіоні: шляхи забезпечення її функціонування. *Трансформаційні процеси соціальної культури України*. Київ : КНУКіМ, 2022. С. 54-58 [355 с.].
8. . Виткалов С.В., Виткалов В.Г. Специфіка організації фахової освіти в умовах глобалізаційних криз та війни. *Трансформаційні процеси соціальної культури в Україні: наук. зб.* Київ : КНУКіМ, 2023. С. 32-37 [125 с.].
9. Виткалов С.В., Виткалов В.Г. Науковий пошук в Україні крізь призму нових суспільних реалій. *Актуальні питання культурології: альм. наук. т-ва «Афіна» кафедри культурології та музезнавства*. Вип. 20. Рівне : РДГУ, 2020. С. 3-7 [189 с.].

10. Виткалов С.В. Еволюційні процеси в сучасному культурному просторі. *Культура України: Вісник ХДАК*. Вип. 72 (культурологія). 2021. С. 53-62 [188 с.].

Виткалов С.В., Виткалов В.Г. Організаційно-культурні процеси в Україні в умовах зміни усталених стереотипів *Актуальні питання культурології: альм. наук. т-ва «Афіна»*. Вип. 19. Рівне : РДГУ, 2019. С. 4-7.

11. Виткалов С.В., Виткалов В.Г. Сучасна інструментальна практика: культурно-мистецький аспект трансформаційних змін. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: наук. зб.* Вип. 34 (мистецтвознавство). Рівне : РДГУ, 2020. С. 265-270 [275 с.].

12. Виткалов С.В. Еволюційні процеси в сучасному культурному просторі. *Культура України: Вісник ХДАК*. Вип. 72 (культурологія). 2021. С. 53-62 [188 с.].

13. Виткалов С.В. Сучасна концертна музична практика як елемент суспільних змін. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: наук. зб. (серія «мистецтвознавство»)*. Вип. 40. Рівне : РДГУ, 2022. С. 47-52 [132 с.]; Виткалов С.В. «Рівненські класичні резиденції» як специфічна форма презентації художньої спадщини. *Музика* (український щомісячний Інтернет-журн.), 2023. 22 жовт. С. 1; Мистецтво як засіб трансформації українського соціуму: нотатки після концерту. *Музика* (український щомісячний інтернт-журн.), 2023. груд. С. 4.

14. Воловик В.І. Ідеологічна діяльність: діалектика традицій та новаторства. Київ, 2010. 531 с.

15. Врайт Г.Я. Культура під час війни в Україні. Методологія та технологія сучасного філософського пізнання: збірник матеріалів VI Міжнар. наук. конф. студ., молодих вчених та науковців, 2022. С. 35-37.

16. Герчанівська П.Е. Культурологія: *Навч. посіб. для дистанційного навчання* / За ред. В. І. Панченко. 2-ге вид., випр. і доп. Київ : Університет «Україна», 2006. 323 с.

17. Засади діяльності пам'яткоохоронних організацій. Пам'яткознавство: правова охорона культурних надбань : зб. док. / редкол.: Ю. П. Богущкий, М. І. Яковлев, М. М. Яковина та ін. ; Ін-т культурології Акад. мистецтв України. Київ, 2009. С. 362–408.
18. Заремба С. З. Нариси з історії українського пам'яткознавства / Центр пам'яткознавства НАН України і Укр. Т-ва охорони пам'яток історії та культури. Київ, 2002. 204 с.
19. Каталог культурних цінностей, викрадених з державних музеїв, заповідників, установ та приватних колекцій (1999–2009 рр.) / Упоряд.: М. Ю. Шандрук, О. В. Юрченко-Микита; М-во культури і туризму України, Держ. служба контролю за переміщенням культ. цінностей через держ. кордон України. Київ, 2010. 136 с.
20. Кочергін І.О. Катеринославське дворянство в умовах трансформації соціальних відносин (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.): дис... канд. іст. наук., спец. 07.00.01. Дніпро, 2016. 449 с.
21. Кремінь В.Г. Політична стратегія України. Порівняльні перспективи. *Віче*, 2014. № 6. С.98-107.
22. Кремінь В.Г. Філософський погляд на перспективи соціокультурного буття людини. *Філософія і сучасність*, 2010. № 4. С. 11-23.
23. Культурна спадщина України під російським прицілом URL:https://lb.ua/culture/2022/07/29/524561_zlochini_proti_kulturi_shcho_kazhe.html (дата звернення 02.04.2024)
24. Купрійчук В. Державне управління у сфері охорони культурної спадщини в умовах воєнного стану 2022-2023 рр. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: наук. зб.* Вип. 45 (культурологія). Рівне : РДГУ, 2023. С. 36-42.
25. Купрійчук В. Роль національної культурної спадщини у формуванні української ідентичності. Формування української ідентичності в умовах сучасних викликів: теоретичні і політичні аспекти: монографія. Київ : НАДУ, 2018. 256 с.

26. Міщенко М.О. Сучасні способи матеріалізації пам'яті про об'єкти культурної спадщини, які перебувають під загрозою знищення. *Культурологічна думка. Щорічник наук. пр. Ін-ту культурології НАМ України*. 2020. № 17. С. 130-138.

27. Міщенко М.О. Вплив національного законодавства про охорону культурної спадщини на процеси євроінтеграції у культурно-мистецькій сфері. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Наук. зб. Вип. 25 / за ред. проф. Виткалова В.Г. Рівне : РДГУ. 2017. С. 186-189.*

28. Пономарьов О.С. Філософія управління і суспільна трансформація. Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти. Теорія і практика професійної освіти, 2010. С. 218-226.

29. Програма розвитку туризму в Рівненській області на 2016-2020 роки URL:[http://www. old.rv.gov.ua/sitenew/main/ua/publication/print/40116.htm](http://www.old.rv.gov.ua/sitenew/main/ua/publication/print/40116.htm) (дата звернення 02.02.2024).

30. Сидорук О.В. Роль мистецтва під час війни: актуальний досвіт України. *Modern directions of scientific research development*, 2022. С.656-659.

31. Ситник П. К., Купрійчук В. М., Карлова В. В., Небожук Р. А. Принципи децентралізації державного управління у сфері культури. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 2. С. 89–94.

32. Смаглюк К.І. Культурна та мистецька діяльність під час війни. Теоретичні та практичні проблеми підготовки сучасного менеджера соціокультурної діяльності. URL:<http://erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/9331/1/%D0%9A%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%20%D1%82%D0%B0%20%D0%BC%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%20%D1%87%D0%B0%D1%81%20%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8.pdf> (дата звернення 01.02.2024)

33. Смаль І.В. Основи географії рекреації та туризму: навчальний посібник. Ніжин : НДПУ, 2004. 105 с.
34. Соболева Н.І. Світогляд та життєвий вибір особистості. Київ, 2009. 59 с.
35. Терабайти проти бомб: як айтишники захищають пам'ятки культури України. URL: <https://www.dw.com/uk/terabaity-proty-bomb-yak-aitishnyku-zakhyshchaiut-pamiatky-kultury-ukrainy/a-61259856> (дата звернення 16.04.2024)
36. Рівненська обласна філармонія URL: <https://organ.rv.ua/> (дата звернення 18.04.2024).
37. Рівненщина туристична. URL: <http://www.tourism.rv.ua/> (дата звернення 02.02.2024).
38. Російські злочини проти української культурної спадщини URL: <https://life.pravda.com.ua/culture/2022/04/6/248121>. (дата звернення 21.04.2024)
39. Українська культурна спадщина під час російського вторгнення (2022). URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A3%D0%BA%808F_\(2022\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A3%D0%BA%808F_(2022)). (дата звернення 01.04.2024).
40. Шайгородський Ю.Ж. Ціннісні трансформації в період суспільних змін. *Соціальна психологія*, 2009. Т. 3. №. 35. С. 86-94.
41. Шамрай В.В. Перетворення суспільства: межі можливого. Київ : Наук. думка, 2004. 140 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Дитячі піснеспіви

 РІВНЕНСЬКА ОБЛАСНА ФІЛАРМОНІЯ
 www.organ.rv.ua

20/11 2016

 ЗАЛ КАМЕРНОЇ
 ТА ОРГАННОЇ
 МУЗИКИ

12.00

ЦИКЛ «ДИТЯЧИЙ»

«ПАЛІТРА ОРГАННИХ БАРВ»
Станіслав Калінін
 (орган, Харків)

Квитки продаються в касі органного залу Завжди раді спілкуванню з Вами!
 Телефони для довідок: 43-01-50, 26-86-09, 26-67-71, 096 826-40-97, 096 294-58-12

неділя

19
ЛЮТОГО

12.00

цикл «Дитячий»
КОМПОЗИТОРИ ДІТЯМ

Академічний камерний оркестр
Рівненської обласної філармонії,
диригент Сергій Черняк

ЗАЛ КАМЕРНОЇ
ТА ОРГАННОЇ
МУЗИКИ

19
березня
2017

12.00

РІВНЕНСЬКА ОБЛАСНА ФІЛАРМОНІЯ
www.organ.rv.ua

Цикл «Дитячий»

ПРЕМ'ЄРА

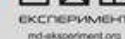
Кирило СТЕЦЕНКО
дитяча опера

**ЛИСИЧКА, КОТИК
ТА ПІВНИК**

Квитки продаються в касі органного залу

Завжди раді спілкуванню з Вами!

Телефони для довідок: 43-01-50, 26-86-09, 26-67-71, 096 826-40-97, 096 294-58-12

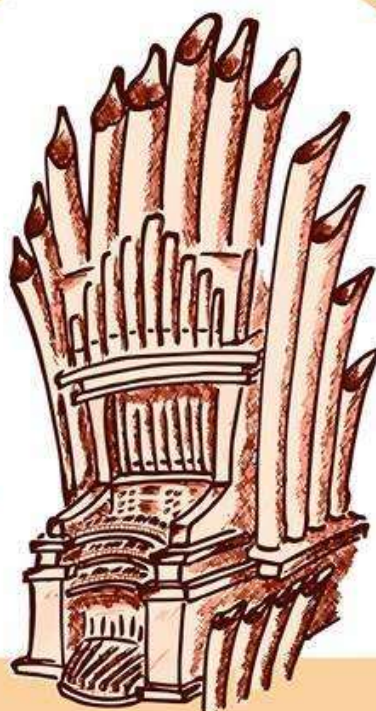

 РІВНЕНСЬКА ОБЛАСНА ФІЛАРМОНІЯ
www.organ.rv.ua

ЗАЛ КАМЕРНОЇ
ТА ОРГАННОЇ
МУЗИКИ

30.04
2017

12.00

ЦИКЛ «ДИТЯЧИЙ»

ОРГАННІ ПІСНЕСПІВИ

Роман Вернюк (орган)
 за участі учнів музичних шкіл Рівного
 Ведуча: **Інна Жовнір**

Квитки продаються в касі органного залу

Завжди раді спілкуванню з Вами!

Телефони для довідок: 43-01-50, 26-86-09, 26-67-71, 096 826-40-97, 096 294-58-12

РАДІОТРЕК

ERVENA

РТБ

ГОЛОСНО

СФЕРА-ТВ

КУЛЬТУРНИЙ ПОРТАЛ
ЕКСПЕРИМЕНТ
no-experiment.org

0362.ua

АФІША
РІВНЕ

у *Харватері істин*
ФОТОСТУДІЯ

ЛЪОНОКОМБІНАТ

РІВНЕ

ГОЛОСНО

СФЕРА-ТВ

КУЛЬТУРНИЙ ПОРТАЛ
ЕКСПЕРИМЕНТ
no-experiment.org

рiвнe.fm
Музика Рівного 97.5

ОГО

РІВНЕ ВЕЧІРНЄ

МАЛА ЗАЛА ФІЛАРМОНІЇ

Драгоманова, 20

ЦИКЛ КОНЦЕРТІВ
для майбутніх матусь та
батьків з дітками (0+)

ПРОЕКТ ФІЛАРМОНІЇ

БАБУ MUSJK

ПРОГРАМА

"МУЗИЧНА ТЕРАПІЯ"

Гість проекту:

головний лікар пологового будинку Рівненської
міської ради **Сергій Сулімовський**

Музичні дарунки від струнного ансамблю «КОНЦЕРТИНО»
Ведуча – **Лілія Майорова**

Рекомендує партнер проекту «Пологовий будинок Рівненської міської ради»

Кількість місць обмежена!

Тел. для довідок: 26 86 09, 43-01-50, 096 294-58-12

Ціна квитка: 40 грн. Для сімейної пари – 60 грн.

Завжди раді спілкуванню з Вами!

